

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inzerati do 9 petič vrst á 1 D, od 10—15 petič vrst á 1 D 50 n, večji inzerati petič vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, prekladi petič vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 n. Popust le pri naročitih od 11 objav naprej. — Inzeratni davik posebej.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Snellova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Snellova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le redništvo in za dostavo frankovano.

Rekopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1.—
v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelja Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:

	v Jugoslaviji		v inozemstvu
	v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	Din 120—	Din 144—	Din 216—
6	60—	72—	108—
3	30—	36—	54—
1	10—	12—	18—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 2 po nakaznici.
Na samo pismena račila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

† DR. IVAN TAVČAR

dne 19. februarja 1923.

DR. IVAN TAVČAR.

Umrl je — mo ž.
S. Gregorčič.

Po večletni ljuti borbi s Vsekokolno smrtjo, ki ji je po večnoveljav-
nih zakonih brezpogojno plemen vse,
kar se rodi smrtnega, je včeraj iz-
dihnil svojo plemenito veliko dušo
eden največjih sinov, kar jih je kdaj
rodila dobra, zlata, a bedna sloven-
ska mati.

Izdihnil je dr. Ivan Tavčar.

Umrl je — mo ž!

Dr. Ivan Tavčar je vzrastel iz
bsrčja naše slovenske zemlje in je ta-
ko izrazil predstavitev našega plem-
ena, naše kulture in vseh naših
stremeljenj, vsega našega življenjskega
boja, vseh naših visokih ciljev in vzor-
rov, vsega našega trpljenja in upanja
v lepšo bodočnost, kakor jih imamo
v vsej svoji preteklosti le prav ne-
znatno število.

Vsak narod ima v svoji knjigi
življenja na najodličnejšem mestu
zapisana imena svojih največjih ose-
bnosti, najizrazitejših predstavnikov
svoje narodne in vsečloveške indivi-
dualnosti. Njegove velike vrline so
istovetne z najlepšimi potezami v
splošno človeškem, vsečloveškem
značaju. In te velepotenze vsečlove-
škega, božanstvenega značaja se
oživetvajo v največjih duhovih
posamnih narodov.

Naši najsvetlejši vzorniki so mo-
žje, ki so združili v svoji osebnosti v
čudovito skladje vse, kar je najlep-
šega in največjega v nepopolnem mi-
krokosmu vsega človeškega. Ivan
Tavčar je bil naš slovenski —
človek. Po svoji zunanosti je bil
v svoji mladeniški in moški dobi vse
do tistih let, ko je začela trkati na
njegova vrata neizprosna morilka
vsake energije in vse lepote, mož,
kakor da ga ni rodila v bolečinah
stokajoča mati; bil je mož, o katerih
pravi naš moderni poet, da so se iz-
vili gori iz boka. — V tej orjaški
človeški lupini pa so bili v najlepši
pestrosti nasuti biseri pravice, naj-
plemenitejšega, iskrenega notranjega
življenja. Tu notri je bilo življenje
njegovega življenja.

Kdorkoli je imel priliko, sezna-
niti se s tem njegovim večnim

življenjem, je neoporečna priča o
čednostih in lepota velike Tavčar-
jeve duše.

Veliki duh Tavčarjev je plaval
že v prvi svoji mladosti in v vsej svo-
ji poznejši dobi nad toli vroče ljub-
ljeno zemljo slovensko, obkroženo
od vseh strani z neprijateljskimi si-
lami, tresoč se le prečesto v smrtni
groznici. Njegovo sveto prepričanje,
da se mora naš narod na tem tako
strašno ogroženem kosku sloven-
ske zemlje ohraniti in rešiti le s po-
močjo svoje lastne kulture, ki ima
svoje vrelisce in žarišče v lastnem
ljudstvu, iz katerega mora vzrasti na-
rod, je rodilo Emila Leona — pi-
satelja Ivana Tavčarja. In sloven-
ski narod je sprejemal iz svoje-
vrstnega umetniškega peresa Tav-
čarjevega biser za biserom v lepi vr-
sti od prvih črtic o boleših in rado-
stih naših gorjancev pa do onega v
naši literaturi brezprimerne, čudo-
vitega »Cvetja v jeseni«, s katerim
se je kot silna pisateljska individual-
nost za večno poslovil od svojega na-
roda.

Naša slovstvena zgodovina nam
bo podala o pisatelju Tavčarju sklep-
no sodbo, ki bo njegovemu velikemu
geniju pravičnino in zanj ter za našo
nacionalno kulturo nadvse častna.

Kultura more ohraniti naš narod
v njegovi težki življenjski borbi. In
kultura ni brez pravne svobo-
de. To je bila druga velika maksima
mladega in starega Emila Leona in
dr. Ivana Tavčarja.

Bil je ves čas svojega blagoslov-
ljenega življenja naš veliki bo-
rec za svobodo, naš voditelj na
poti skozi temo tja proti jasnim,
solničnim ciljem svobode in kulturne-
ga napredka. Boril se je z vso ostr-
stjo svojega duha, z vso svojo živ-
ljenjsko energijo zoper mračne sile,
ki so bile nevarne napredku in sv-
obodnemu, neoviranemu razmahu na-
še duševne energije, naših umetni-
ških in znanstvenih stremeljenj.

Vse, kar je bilo v dolgih deset-
letjih resnično narodnega in napred-

nega, iskreno vnetega za srečo in
lepšo bodočnost našega rodu, je bilo
v naprednem političnem taboru, ki ga
je ponosno, vztrajno in nesebično
čisto vodil dr. Ivan Tavčar, najdo-
slednejši, najnačelnijši in
najčistejšinaš politični vo-
ditelj.

»Umrl je — mo ž!

Kje tak je še med nami?»

Dr. Ivanu Tavčarju je bilo dano,
da je učakal ujedinjenje slovenskega
naroda z brati na jugu v eno narodno
državo. Izpolnil se mu je san, ki ga
je sanjala njegova bogata
duša v opojnih trenutkih, ko se je
oddaljila od krute realnosti suženj-
stva, ki nas je vse pritiskalo k tlom,
ki ga je prenašal zlasti on z največ-
jim samozatajevanjem v zadnjih le-
tih pred razpadom habsburškega car-
stva. Videl je še kot izvoljeni posla-
nec ljube mu Ljubljane, kjer so bile
vse najtrdnjše korenine njegovega
bistva, narodno skupščino, ki je polo-
žila temelj naši državi. Nato se je
vrnil — njegova večletna bolezen ga
je k temu prisilila — v svoj rodni
slovenski zavičaj in je s stoično mir-
nostjo in udanostjo pričakoval, kar
je neizogibno.

Bogato, blagoslovljeno življenje
velikega moža — stoično mirna, lepa
smrt našega velikana, ki tolaži vse
nagibe ljube, ki so mu bili kot svo-
jemu dobremu očetu tako iskreno
udani.

Končano! Kar je smrtnega na
njem, se izroči v par dneh naši slo-
venski zemlji, katere vrednost in le-
pota je ovekoval v svojih nesmr-
tnih delih.

Kar je nesmrtnega, večnega v
njegovih delih, v njegovih spisih, v
njegovem plemenitem značaju, vse to
gre z njim pred prestol Večnega, da
bo pričalo o njegovem velikem, ne-
smrtnem delu za narod, za človeštvo.

A vsi ti njegovi velečini čustva
in uma naj se vrnejo izpred prestola
Božanstva v našo domovino, na našo
zemljo, v našo kraljevino in jo naj
store — srečno! In če bo naša do-
movina srečna, bo srečen tudi veliki
Duh našega Ivana Tavčarja, ki naj
bdi nad njo v vekov veke.

Večna slava nesmrtnemu geniju
dr. Ivanu Tavčarju!

nakar je prišel nazaj v Ljubljano,
kjer ga je sprejel za koncipijenta
odvetnik dr. Alfonz Moše. Odvet-
niški izpit je napravil koncem leta
1883. pri višji deželni sodnji v
Trstu in ne v Gradcu, kakor je bilo
takrat pričakovati. Dr. Tavčar je
bil v onem času že vsestransko agi-
len naroden delavec, na katerega so
bili pozorni Nemci in skušali so
dobiti priliko, da bi mu škodovali.
Dr. Tavčar je bil že na najboljšem
glasu kot pisatelj, ki je bogatil
takrat še revno slovensko slovstvo,
poleg tega pa buren politik, kate-
rega zapisana ali izgovorjena ostra
beseda je žgala nemške naše na-
sprotnike v srce, zlasti še, ker je
bila vedno temeljito podprta in ne-
izpodbitna. Dr. Tavčar je pravo-
časno izvedel za nemške nakane in
šel v Trst namesto v Gradec, ki je
hotel udariti tudi mladega starosta
ljubljanskega Sokola. V Ljubljani se
je osnoval 1. 1863. Južni Sokol, ki je
bil leta 1867. razpuščen. Sledil mu
je Ljubljanski Sokol in leta 1882. je
bil izvoljen za starosta Ljubljans-
kega Sokola dr. Ivan Tavčar. Svojo
pisarno je otvoril dr. Tavčar začet-
kom leta 1884. Bil je šesti slovenski
odvetnik v Ljubljani.

V tej dobi so bili hudi politični
boji med Slovenci in Nemci. Zarek
svobode, ki jo je napovedovalo že
leto 1848., je grel tlačena srca med
Slovenci, med Nemci pa je rodil
strah, da se v njegovem svitu poruši
nemško gospodstvo. Zato je bil
nemški odpor silen in proti temu
silnemu odporu je bilo potreba spo-
sobnih, značajnih in vztrajnih mož
na slovenski strani. Taki pa se ne
rode vsak dan. Zato je umerno, da
se je gromadilo vedno več narod-
nega dela na rame dr. Tavčarja, ki
je v svoji moški svežosti kazal, da
more premagovati trude in napore,
katerim drugi niti z daleka niso bili
kos. Razglašena je bila ustava, ki je
dajala narodom enakopravnost. Ka-
ko lepo se je to glasilo! Toda ustava
je ostala le napisana, o enakoprav-
nosti so rekli Nemci, da je Slovani
v Avstriji ne dosežejo nikdar. In
res bi je ne bili dosegli nikdar,
marveč umirali in umrli bi bili v
Avstriji z njeno ustavo v rokah.

Trehalo je boja in tak boj se je
vršil posebno ostro, ko je dr. Tav-
čar še kot dr. Mošetov koncipijent
začel pisati v »Slovenskem Narodu«
ognjene članke, da se razbije nem-
ški jarem, ki je smrtonosno tlačil
Slovence skozi stoletja. Posebne
zaslugе si je bil pridobil dr. Tavčar
za slovensko uradovanje pri sodi-
ščih. Z izražanjem domovinske ljus-
beznj je znal posebno uspešno na-
glašati slovenske pravice. Imel je
krog sebe vrle sodruidike, ali glav-
no delovno breme je nosil on. Po-
sebnost popularnosti si je pridobil, ko
je spisal slovenskemu ljudstvu
»Poduk o najpotrebnejših zakonih«,
ki se je nadaljeval do leta 1888.
Pisal je povesti in romane, pridno
delal v odvetniški pisarni, priobče-
val članke v »Slovenskem Narodu«
in »Slovenskem Pravniku«, hodil na
narodne prireditve, imel govore,
kjer koli je bilo treba, je bil poleg
in povsodi mož na svojem mestu.
Zato se ni bilo čuditi, da se je
ljudstvo v ogromnem številu začelo
zatekati k njemu, ko je otvoril svo-
jo odvetniško pisarno. Njegove spo-
sobnosti in njegova blaga čustva so
bila že dosti znana v ljudstvu.

Trdi časi okoli 80 let preteklega
stoletja so zahtevali trdnih, pravih
ljudskih mož. Najboljši med naj-
boljšimi je bil dr. Tavčar. Danda-
našnji razmišljajo mnogi, ki obču-
dujejo Tavčarjevo leposlovno stvar,
zakaj da se ni posvetil izključno
književnosti poleg svojega poklica,
in pravijo: kaka škoda! Ali treba le
malo pogledati v one čase, v kate-
rih je rasel Tavčarjev talent, pa
mora vsakdo izprevideti, da ni bilo
mogoče drugače nego tako, da se je
razvil dr. Tavčar v vsestranskega,
takratnim potrebam odgovarjajoč-
ga narodnega delavca. Po svojih
sposobnostih je bil naravnost po-
klican za to. In temu poklicu se je
odžval. Srce ga je gnao na široko
narodno-politično torišče, sledil je
glasu svojega srca, storil je, kar je
smatral za svojo dolžnost, in še
mnogo več, za kar mu bo slovenski
rod na veke hvaležen!

Padale so nemške trdnjave.
Ljubljanski občinski svet je dobil
leta 1882. slovensko večino, kranj-
ski deželni zbor leta 1883., deželni
predsednik je bil Slovenec. Sloven-
stvo se je oproščalo nemških oko-
vov, Nemci pa so napenjali vse
svoje sile, da bi ubili nadaljnja slo-
venska stremeljenja. Zato so hoteli
udariti pastirja, da se čreda raz-
tropi. Še toliko bolj, ker so videli,
da se neka vrsta Slovencev ragiblie
na vladno stran in so Nemci menili,
da je v njihovem interesu, ako se
podpre stranka slovenskih elasti-

kov. Dan 18. novembra 1887. je bil
po nemških načrtih določen za to,
da strmoglavi dr. Tavčarja. Tožen
je bil radi imovinskega delikata. Neki
nemškutarski sodnik je bil glavna
priča. Pri razpravi pa je skoro pre-
klical svojo prvotno izpoved in
državni pravdnik je dal v svojem
govoru dr. Tavčarju spričevalo, da
mu ni znan nikak slučaj, da bi se
bil dr. Tavčar kot odvetnik kaj pre-
grešil, nasprotno, znano mu je, da
se je izkazal vedno za najzvestej-
šega in najpoštenjšega človeka, ki
je koristi svojih strank z največjo
vestnostjo in marljivostjo zastopal.
Dr. Tavčar je bil oproščen v velik
srd Nemcev pa tudi v nevoljo neka-
terih slovenskih zavistnikov. Ob
odvetništvo in doktorat so ga hoteli
spraviti, politično ubiti takrat, ko je
stal sredi počnega svojega delova-
nja in ko je bil oblagodarjen že z
zakonsko srečo. Uspeh nemške
gonje je bil, da se je še pojeklenila
dr. Tavčarjeva delavnost.

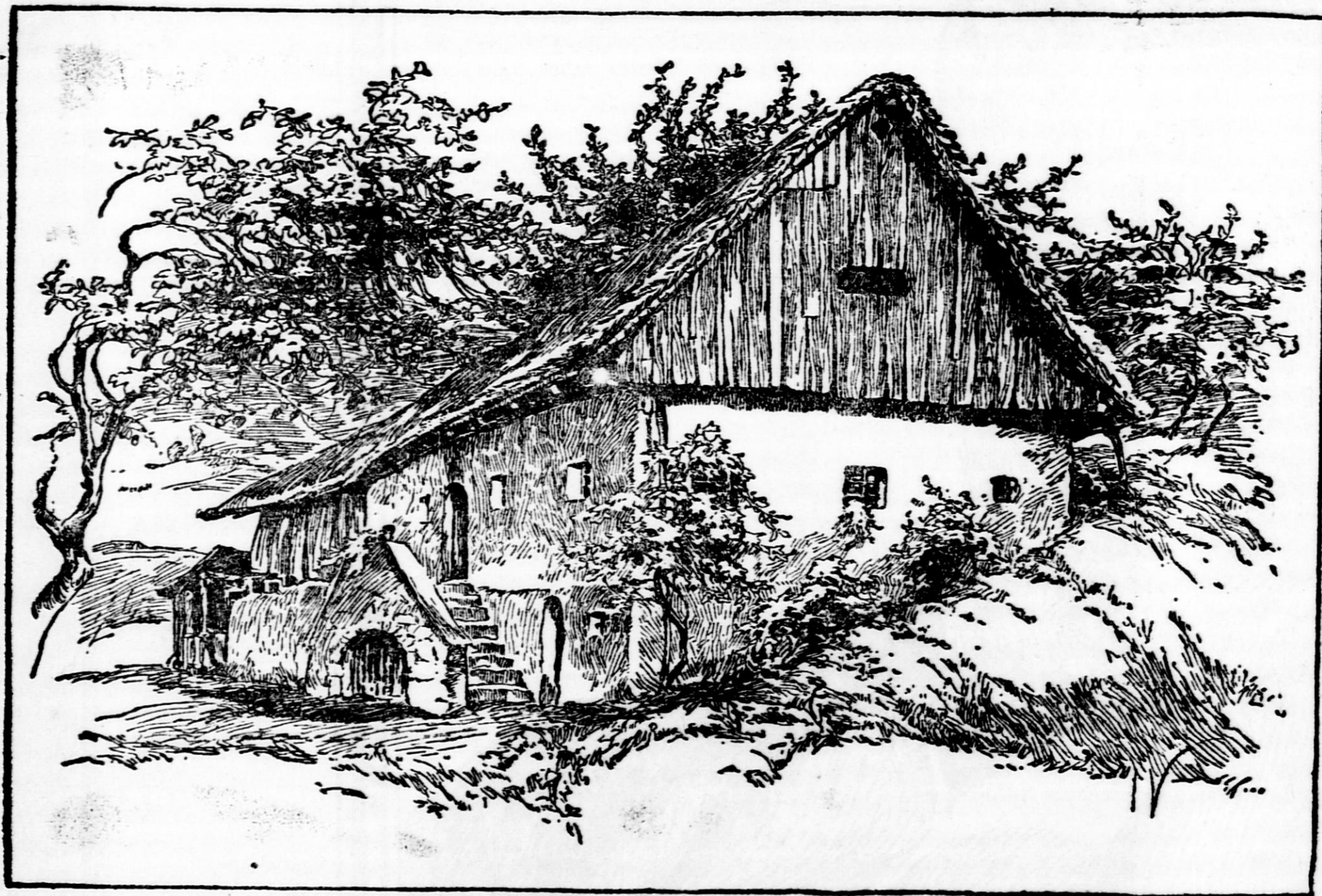
V Ljubli, občinski svet je vstopil
leta 1884., v kranjski deželni zbor je
bil izvoljen leta 1889. Temu času pa
sledí dolga doba njegovega plodo-
nosnega truda v kranjskem dežel-
nem zboru, dunajskem parlamentu,
ljubljanskem občinskem svetu, na
torišču narodno-napredne stranke,
pri »Slovenskem Narodu«, pri »Slo-
venski Matici«, pri Družbi sv. Cirila
in Metoda itd., bogatil je našo knji-
ževnost in v politiki hodil svojo
začrtano pot. Hudi so bili politični
boji, besnel je vihar, ki pa ni nikdar
uklonil njega, ker njegova pot in
njegovo delo je spremljala vedno
poštenost, iskrenost in dobra volja.
On je bil izrazit tip, dična indivi-
dualnost, katero so vpoštevali nie-
govi nasprotniki. Precej jih je bilo,
toda vsak veliki mož ima ostre na-
sprotnike. Ti le kažejo njegovo
vrednost, ki se uveljavlja in ostaja
kljub vsemu odporu...

In tako smo se bližali vojnemu
času. Da je šlo za naše osvobodjenje
vse v redu, smo sklenili s Čehi tesno
prijateljstvo. V Čehih smo videli
svoje pomočnike za boje, ki so imeli
nam prinesiti svobodo, v Čehih smo
videli glavne borilce proti Avstriji,
prepričani, da njihov udarec na
monarhijo bo nekoč med odločil-
nimi za njeno propast. Leta 1912.
so si Slovenci in Čehi prisegli v
Pragi zvestobo, znova in najiskre-
nejše proti koncu vojne 1918. Ob-
krat je bil navzoč v Pragi dr. Tav-
čar, ki je s svojimi izjavami fasci-
niral Čeha. Ali ne le do Prage, mar-
več tudi do Beograda — je segala
dr. Tavčarjeva misel, stremeča po
osvoboditvi. Leto 1903. je prineslo
v Srbijo korenite izpremembe z na-
stopom kralja Petra Karagorgjevi-
ča. Prihodnje leto v septembru je
bilo svečano kronanje kralja Petra.
Tudi »Slovenski Narod« je bil do-
bil službeno povabilo in dr. Tavčar
je odločil, da je bil »Slovenski Na-
rod« oficijelno pri kronanju zasto-
pan. »Slovenski Narod« je pričel s
propagando za najtesnejše zbliza-
nje s Srbi in Hrvati. Zato pa so
klerikalni in nemški listi kričali, da
sta »Slovenski Narod« in dr. Tav-
čar veleizdajalca in takozvane »pa-
trijotske« dame v Ljubljani so v
času vojne izključile iz sodelovanja
pri »Rdečem križu« gospo dr. Tav-
čarjevo, češ da ne morejo sodelo-
vati z damo, ki kaže simpatije do
sovražnika. Gospa Tavčarjeva je
bila l. 1910. povodom izleta »Ljub-
ljanskega Zvona« v Beograd odliko-
vana z redom sv. Save IV. vrste.
Hotele so jo prisiliti, da bi vrnila od-
likovanje. Pa se ni udala, dasi je
obstojal strah, da jo popeljejo v
zaporo na ljubljanski grad. Ko je
prišel prevrat, je dal dr. Tavčar
direktivo: Mi smo za absolutno na-
rodno in državno edinstvo pod že-
lom dinastije Karagorgjevičev.

Sredi vojnih grozot je skrbel
po očetovski za Ljubljano. Prava
sreča je bila, da je županoval on.
Samo mož tako izredne potence,
predvidnost in preudarnosti, s kakr-
šno je razpolagal dr. Tavčar, je
mogel vstavljal številne vladne in
vojaške nakane, naprepane proti
naši prestolici. Skrbel je za Ljublja-
no, skrbel je za slovenski narod in
kljub vsem neprilikam gledal za-
upno v bodočnost.

»Cvetje v jeseni« je napisal v
vojnem času, ko so naši sovražniki
divjali po tojnih poljanah, hoteč
nas Slovence uničiti, in napovedal,
da prihajajo časi, ko se za našen-
kosti ne bomo več ruvali. Eno je
glavno: naša zemlja se nam ne sme
vzeti in narod slovenski mora stati
kakor večno drevo, kateremu kore-
nine nikdar ne usahnejo...

Doživel je srečen Jugoslavijo
in šel pogledat v Beograd naravno
skupščino. Parkrat nas je še povar-
nil, dal nam dobrih nasvetov, potem
je umolknil. Slovenija je kmalu iz-
vedela, da na Visokem umira njen

Rojstna hiša dr. Ivana Tavčarja.

..... Blažena noč za
slovenski rod je bila noč k dnevu
28. avgusta 1851. Rojenice so pri-
olele nad preprosto kmetjsko hišo,
skrito med drevjem v strmini ob
strani poljanske vasi, in se vstavile
nad njo. Precej časa so se mudile,
ker njihova usta so bila polna
prerokovanja. Napovedale so, da
pride izpod tega neznanega kmet-
skega krova med Slovence velik
mož z obilnim, plodnim delova-
jem, ki bo učinkoval tako, da
busti v slovenski duši globoke sledi
ta seboj. Drugi dan so govorili pri
sosedih, da so Kosmovi dobili kre-
pca fantka. Kosmovi, tako se je
reko po domače Tavčarjevim.
Krstili so ga za Janeza; dete je
melo svoj god že nastonni dan.
Tavčarjev oče, Janez, je bil plačat
mož, močne postave, mati, Neža, na
je bila srednje rasti. Mala kmetija
jih je preživljala in oče je delal po
dmi pipe posebne polzeve oblike.

Janez je bil prvorojenec, sledilo je
še pet otrok. Oče Janez je umrl leta
1895, star 75 let, mati Neža je šla
za njim leta 1897.

V skromnih razmerah je rasel
čvrsti Janezek, ki je že v ljudski
šoli pokazal svojo izredno nadarje-
nost. Stariši so ga zelo ljubili, kar
jim je vračal s pravo sinovsko lju-
bezniijo potem, ko so se uresnič-
vale napovedi Rojenic. Štiri leta
šolanja v Poljanah so kmalu potekla
in 10letni Tavčarjev deček je ošel
na gimnazijo v Ljubljano. Pri stu-
dijah ga je podpiral izdatno stric
župnik na Raki na Dolenjskem,
kamor je hvaležni dijak rad pri-
hajal na daljši obisk. Kot abiturij-
ent je stal sredi svojih tovarišev
poln kipečega življenja, valovale so
v njem misli za lenoslovje in poli-
tiko, vrvele je v njem človekoljub-
je, pripravljali se je za ono sročno,
slovenskemu rodu tako ogromno
koristi prinašajoče delo, katerega je

bilo polno njegovo dolgo življenje.
Njegovo govorniško darovitost, nje-
govo nadarjenost so že takrat ob-
čudovali. Leta 1871. se je vpisal kot
jurist v dunajsko »alma matere« in
pristopil kot član akademskemu
društvu »Slovenijci«, katere predse-
dnik je bil Fran Suklje. Visokostas-
nega, lepega mladeniča so gledali in
radi poslušali vsi, ker imponiral je
vsem po svojem licu in po svojih
govorih, polnih poezije. Pričela je
kiliti slava Emila Leona, priravnala
se je doba za obširno politično bor-
bo dr. Ivana Tavčarja.

Po končanih vseučiliških študi-
jah se je odločil za odvetniški po-
klic, gotovo radi tega, ker je uvidel,
da bo mogel v njem najbolje služiti
slovenski domovini. Svojo prakso
je pričel v septembru 1875. v pisarni
nemškega odvetnika dr. pl. Schreva
v Ljubljani, leta 1877. je prestopil v
pisarno dr. Janeza Mencingerja v
Kranju, kjer je ostal skoro 4 leta,

veliki sin. Srca vseh Jugoslovenov, ki poznajo pomen dr. Tavčarjevega življenja, so spremljala z globokimi čustvi njegovo trpljenje in danes se zavijamo v žalost, ker je preminul on, katerega bi v sedanjih priiskih v naši domovini še tako potrebovali.

Naš kralj se je zganil, ko mu je bila lani poleti povodom poroke izročena slavnostna številka »Slovenskega Naroda« in je zagledal na prvi strani podpis dr. Tavčarja. Ginjen je povdarjal: »Čestit političar! Takovih trebamol«.

Umrlo je mož! Kje tak je še med nami? Umrlo je telo, ali duh živi. Njegova dela žive, njegove žarke besede govore med nami dalje. Za glavno je presegal svoje sodobnike, pisal je in govoril, kar ostane v bodrilo in ravnilo slovenskemu rodu. Velika čimovinska ljubezen ga je vodila, bil je bratoljub in človek.

Dr. Vladimir Ravnihar:

DR. TAVČAR – ČLOVEK.

Dr. Tavčar je vtisnil svoji dobi pečat svoje osebnosti. Močna individualnost, kakršna je bil, se je odražala vselej in povsod, kjerkoli je izstopila v javnosti. Občudovan in priljubljen kot pisatelj, romancier, je zanesel v našo knjigo svoj poseben slog, ki so ga skušali mnogi posnemati, pa ga nihče ni dosegel. Pristna domača govorica z vsem humorjem in izvirno svojo krepkosti v pisani besedi — ta umetnost je bila pridržana dr. Tavčarju. Z njo je bogatil našo književnost v dolgi dobi svojega plodnega življenja. V literarni zgodovini našega naroda bo imel dr. Tavčar vedno svoje posebno poglavje.

Svojo umetnost, kolikor priložno, toliko izvirno nam je dal okusiti tudi v govorjeni besedi. Pa naj je nastopil politični govornik v blesteči polemiki s finim sarkazmom, zbadljivim humorjem, z bogatimi citati in z nedosežnimi primerami, ali na sodišču v sijajnih pladdoyerjih nevaren nasprotnik — vselej si v njem spoznal dra Tavčarja.

Politična zgodovina našega naroda, bo li mogla molče mimo njega? Po svojih velikih talentih pozvan, da je voditelj svojemu narodu, je to v resnici bil dolga desetletja. V dobi reakcije, ki je vanjo bil obsoben naš narod, je zarislal njegovi politiki povsem nove smerice, ki so še danes prav tako aktualne kakor pred 50 leti. Učil nas je čistega in nesebičnega nacionalizma, on, najzvestjši sin svojega naroda. Njegova prosvetljena svobodomiselnost se nam je vselila

koljub v najpopolnejšem smislu tega pojma, neomajljivi značaj, dičen v celoti svojemu ljudstvu.

Ob rakvi tugujejo in razmišljamo, ali že ču? no njegove besede: *Sladka je vsaka prva ljubezen ali najsladkejša je tista prva, komaj zbuena, mlada ljubezen do domovine!*

In dalje: *Končno pa bo vendar obveljalo, da so zakoni bratoljubja in človekoljubja večji, in da bodo vedno vladali svet, pa naj si doživimo še toliko revolucij in prekucij.*

Dr. Tavčarjev duh nam že kaže pot na delo, na kateri, em naj nas stalno spremlja domovinska ljubezen, bratoljubje in človekoljubje! Srečna bo naša domovina, ako bomo delali za njo v duhu dr. Ivana Tavčarja!

Slava njemu, ki je bil najboljši med najboljšimi!

je dr. Tavčar tista leta izdatno podprl s tem, da je v »Slovenskem Narodu« dal Sokolu poseben predelek na razpolago, kjer so se pod nadpisom »Slovensko Sokolstvo« več let redno objavljali članki in notice o Sokolstvu. Dragocen pripomoček je bil to takrat, ko še ni izhajal noben sokolski časopis. Tako je dr. Tavčar posredno pripomogel mnogo k temu, da so se pojmi bistrili, dvignila sokolska verna, speča društva vzdrnila, začela ustanavljati nova in po Sloveniji pričelo živahnejše sokolsko življenje.

Pa tudi v družabnem oziru je ta leta prištevati med najuspešnejša leta Ljubljanskega Sokola. Kdo starejših bratov se ne spominja zlasti maskerad, ki so se za Tavčarjevega starostovanja tako sijajno izvršile ob vnetem sodelovanju članstva, ob izredno uspešni pomoči narodnega ženstva, ki mu je bila na čelu starostova soproga, iznajdljiva in požrtvovalna ga. Franja dr. Tavčarjeval!

Zofka Kveder-Demetrovič:

DR. IVAN TAVČAR.

Zivimo v dobi prevratov in burnih dogodkov, ko vznemirjeni interes občinstva koleba semtertja ter čisto dvigajo minljive veličine in pušča na strani ono, kar je pošteno in neminljivo. Bilo je tako vedno v časih velikih političnih in gospodarskih borb in stremljenj. Toda tudi modernu postaja čisto težko v duši, ko iz zatijaja motri človeško nestalnost in pozabljenost. Dr. Ivan Tavčar, stari borec za jugoslovensko jedinstvo, je čisto v svoji mladosti in v moški dobi prihajal v te kraje, prisostvoval je marsikateri narodni proslavi v Zagrebu in čisto je poslušal oficijelne in prijateljske govore in zdravice »Planinskim Hrvatoma«, katerim je bil desetletni vodja in idol. Takrat ta beseda v Ljubljani ni bila želitev, nego izraz intimne ljubezni med hrvaškimi in slovenskim plemenom. Dr. Tavčar je bil najoduševljeni učenec in sledbenik Strossmayerjev v slovenskih krajih in nikdar ni opustil prilike, da bi ne pokazal svojega občudovanja in svoje ljubezni velikemu vladiku. Napisal je za Strossmayerjev Zbornik, ki ga je izdal »Matica Hrvatska«, lepo črtico, a kot župan mesta Ljubljane ni nikdar opustil prilike, da ne bi v temnih časih avstrarske tiranije dokumentiral »slovenskega bratstva Zagreba in Ljubljane. Prihajal je v Zagreb tudi kot »sokol« in vedno je znal s svojim moškim pojavom, s svojim toplim in sijajnim govorniškim nastopom buditi in utrjevati skupne simpatije in dajati moč in polet skupni borbi Hrvatov in Slovencev proti tujim gospodarjem. Čvrste so bile vezi med Zagrebom in Ljubljano, a dr. Tavčar jih je vedno jačil in izpopolnjeval...

Mi Jugoslovenci smo nadarjeni narod in imamo v izbili talente in izrečane ljudi na znanstvenem, umetniškem in javnem poprišču. Malo je narodov na svetu, ki bi poprečno dajali toliko nadarjenih posloincev, kakor mi. Naš inteligent in polinteligent je zanimivejši, naobraznejši in originalnejši od tovariša njegovega razreda v katerikoli drugi državi. Morda ni tako pedant, tako strokovno verziran in discipliniran, kakor njegov tovariš v Angliji, Nemčiji, Franciji, vendar pa je sigurno sicer bolj vsestranski, bolj talentiran in duhovit. Nedostaje nam samo čvrsto zgrajenih konsekvencij in jakih oseb — ta vrsta človeškega rodu je tudi drugje redka...

V dr. Ivanu Tavčarju imajo Slovenci veliko osebnost, ki je 50 let najagilnejše sodelovala v javnem življenju svojega plemena. Vse, kar se je došlo decenije dogodilo v Sloveniji važnega za narod, koristnega, plemenitega, krasnega — je vezano z imenom dr. Ivana Tavčarja. On je bil sveža, neizbrisljiva sila, kakor je vse sveže in silno, kar daje zemlja tam pod Alpami. Kdo in kakšen je bil dr. Tavčar, vodja Slovencev, njihov tribun na taborih, skupščinah, čitalnicah, telovadnicah, na sodiščih, narodni zastopnik v deželnem zboru v Ljubljani in v dunajskem parlamentu?

Spominjam se ga — bila sem takrat mala deklica — ko se je pri nas, v vasi, sedem ur vožnje oddaljeni od železnice, zbrała vaška inteligenca, da sprejme mojega očeta, ki se je s pošto vračal iz Ljubljane z nekega političnega in sokolskega sestanka. Moj oče še ni izstopil iz voza, ko so ga vsi enoglasno vprašali — učitelj in poštar in gozdar in trgovci: »Ali ste videli dr. Tavčarja? Kakšen je?« »Visok, plečat, moški; najkrajše, najbolj moški, najodličnejši mož na Kranjskem« se je glasil odgovor. — »Ali ste ga slišali?« Kako govori? Tako je nemara govoril Bog na gori Sinajski, ko je v gromu in tresku dajal svojih deset zapovedi Mojzezu. Dr. Tavčar nam je govoril o dolžnostih Sokola in Slovanov in rekel je: »Nas Slovencev je malo, zato pa mora vsak izmed nas biti pošten, hriber, odločen, delaven za deset mož pri

Prvo leto dr. Tavčarjevega staroststva se misli nismo mogli na kakšen večji sokolski zlet. V teku let njegovega starostovanja pa je Ljubljanski Sokol sam sebe in druga društva ojačil že toliko, da je mogel prirediti II. vsesokolski zlet v Ljubljani, ki je postal važen mejnik v razvoju našega Sokolstva. Sijajno je takrat dr. Tavčar reprezentiral društvo. Kakor bi nam še v ušesih zvenel in v srcu odmeval njegov požrtvorni govor na vrtu »Narodnega doma« zbranim slovenskim bratom!

Sedaj so za vedno onemela njegova usta, za vedno je utihnil njegov blagovozni glas, za vedno utrpnilo srce, ki je njegova velika dobrota nas vse učila prave dobrote in bratstva. V našem spominu pa se nikdar ne izbriše njegov veliki vzgled in nikdar nam iz njega ne izgine gorak pogled njegovih duhovitih oči, pogled poln dobrote in ljubezni!

vsakem drugem narodu. A dr. Tavčar je sam prvi vršil to svojo zapoved, ki jo je dal drugim... Bil je pošten, hriber, odločen, delaven za deset drugih in to ne poprečnih mož. Ako bi ne bilo dr. Tavčarja in njegovega silnega nacionalnega dela, v sedemdesetih, osemdesetih in devetdesetih letih, verjete zlobniki in žalostni koroški plebiscit po prevratu bi se ne bil ustavil onstran Alp, marveč bi se bil pomaknil preko gorskih višin Bohinja in Bleda vsedoli do gorenskih Jesenic, kjer bi se bil sestel z odtujenim elementom južnoštajerskim, ki še popolnoma ne miruje v Brežicah in drugih mestecih, niti v Jugoslaviji...

Kakšen je bil žurnalist? Silna moč njegovega temperamenta, njegovo globoko znanje, moška preciznost v izražanju, blesteča frazeologija, neustrašeno borila, vse to se odseva iz vsake njegove vrstice. On je svoje naziranje sugeriral čitatelju s silo prepričanja svoje neustrašene duhovite in poštene duše. Kako je bil hriber, kako nepokolebljiv borilec proti klerikalizmu, katerega se je posluževala Avstrija, da obdrži Slovence v izolaciji od sosednih bratah jugoslovenskih plemen. Zato se je dr. Tavčar tudi boril z vse silo proti klerikalizmu istokot neustrašeno, moško in iskreno v Ljubljani, kakor tudi v svojstvu državnega poslanca na Dunaju. Ime dr. Tavčarja je bilo dolga desetletja po slovenskih vaseh stavljeno na sramotni oder, od fanatiziranih pristašev klerikalizma in blateno kakor ime črnega Antikrista.

Bil je tudi slaven lovec, sportnik, elastičnih mišic, neobičajno vstrajnih živcev, da mu ni bilo para v Sloveniji. Bil je zdrav, veder, vselega srca. V visokih planinah triglavskega pogorja je la-1 za divjimi kozami, a na Cirkniškem jazeru se je streljal race in lovil ribe. Vse to svoje zdravje, ves svoj sijajni ožarajoči temperament, ljubezen do gozda in planine, dalinih razgledov, šumečih potokov, tihih jezer, čistega zraka in ljubav napram predivni gospe Fantaziji je dajal svojim literarnim umotvorom. Razkošna neizčrpljivost in zdrava bujnost njegove fantazije osvaja najpeditnejšo dušo. Ta romantični realistični in realistični romantik je ustvaril niz prekrasnih romanov in novel, s katerim se bo vsikdar ponasala slovenska literatura. Njegov jezik je blesteč, prekrasen, muzikalen, a zopet moški in enostaven. Polna so usta njegovih prispevkov, kakor da je nekaj zdravega, sočnega — a done kakor srebrni zvon. V svojih historijskih romanih je s silno plastiko oživel davne čase, ko so Turbarjevi predikanti prvič nosili tiskane slovenske knjige — slovensko protestantovsko pismo — po kočah planinskih slovenskih vasi, preganjani od protireformacije kot divje zveri.

In to je pri Tavčarju milost nebes, da je bil vedno mlad. Leta 1919. je jela v »Ljubljanskem Zvonu« izhajati »Visoka kronika«. — Pri prvi rečenici več: dr. Tavčar to piše, a njegovo pero se ni skrhalo. Kolikor se spominjam, ni Tavčarjevo pero nikdar menjalo svoje ostrine, niti svojega posebnega žarke gorenskega planinskega temperamenta... Bil je naš Tavčar vzor našim očetom, pa tudi moji generaciji je ostal ta kult, ker je lepo spoštoval moža, ki to zasluži. Do gočasna bi bila zemlja brez gora, — do gočasni ljudje, ako bi ne bilo med njimi poudinec, ki jih lahko narod dvigne na zasluženi pedestal. Težko samo oni generaciji, ki dviga povprečnosti, ker nima oseb, ki bi jih mogla spoštovati.

Dr. Tavčar je bil borec, pa zato polemik, kakršnih danes ni več med nami. Danes psujejo, kadar ne morejo ničesar dokazati, on je pobil na tla — z dokazi. Svoje naziranje je vedno branil moško. Nikdar se ni pokoraval modi; zavedal se je, da se bori sam proti vsem, ako je bil prepričan, da s tem

koristi narodu. Nikdar mu ni bilo ležeče na spornih, marveč samo na stvari. Še pred nedavnim časom je nastopil s trditvijo, da precejnjemo rusko literaturo, da je nezdrava, bolna, abnormalen produkt abnormalnih piscev in abnormalnih junakov. Nastal je silen vihar. Vsa mlada slovenska literatura je skočila na noge, — toda stari lev je ostal na svojem stališču: ideal človeka mora biti telesno in duševno normalno razvit, zdrav človek, ki naj živi zdravo, normalno, koristno življenje, zato mora tudi literatura slikati take ljudi in zdraviti normalne odnose, a ne sme sociirati bolnih duš nevrastenikov in patoloških tipov. Kakor vidite, je bil on mnogo bolj zdrav in mlad, kakor mnog mladi stari uničenih živcev.

Še dve tri o dr. Tavčarju kot politiku. Ideja jugoslovanskega jedinstva ima v Sloveniji svojo tradicijo že iz Napoleonove dobe. Ona pesem prvega slovenskega pesnika Valentina Vodnika veličemu Napoleonu »Mirija oživljena« je vsadilo potom ljudskoškolskih čitank vsakemu Slovincu v dušo misel, da smo eno kot smo bili nekoč že vsi eno — od Ljubljane do Kotora. Stanko Vraz ni imel v slovenskih krajih svoje čisto mnogo odziva, vendar pa je ideja ostala in klila v srcih najrazumenejših Slovencev. »Slovenski Narod« je bil od prvega dne svojega rojstva — pred 55 leti — še pod Jurčičem odločno jugoslovenski orijentiran. Dr. Ivan Tavčar je stopal po isti poti. Ko je nastopila ona do gotrajna in ljuta borba liberalizma s klerikalizmom, se je zdelo, da se bo v notranjih strankarskih sporih pozabilo na druge višje ideje, — toda borba proti klerikalizmu, ki je bil pred vojno in v času vojne protisrbski in protijugoslovenski, kakršen je končno tudi danes, je s pobebo naprednih idej služila tudi jugoslovenski ideji. Po prevratu so klerikalci takoj zavzeli separatistično stališče in rezervo, zlasti v vprašanju monarhizma ali republikanizma. Oni so celo v svojih glasilih propagirali republikanizem, dasi je razprava z naše strani v tem vprašanju silno škodila ideji edinstva v narodu. Hoteli so takrat nekateri niti vplivati, kakor je ugotovil g. Rasto Pustoslavšek, na redakcijo »Slovenskega Naroda«, da se drži vsaj rezervirano, ako neče naravnost odkrito pristati na republikanizem, kakor klerikalci in socijalisti. Takrat je dr. Tavčar odločno izjavil: »Mi smo za absolutno narodno in državno jedinstvo pod žezlom Karađorjeve dinastije. Za Slovence je to edini spas. To je temelj vse naše politike in od tega ne sme in ne bo list odnehal niti za las.«

V literaturi je bil romantik, pristaš visoke literature. Vendar ni v njegovi romantiki ničesar slabičavega in sladkobnega. Rad je opisoval bele dvorce širom Slovenije in življenje v njih zaradi lepote teh dvorcev in lepote življenja izven vsakodnevnne banalnosti. Sovražil je filistrstvo, pa je zato najboljše razumel slikati tipe kmeta ali velike gospode. Tudi sam ni živel obično filistrsko življenje, dasi je vedno živel v zdravem poštenju in v zdravi lepoti — v realni lepoti, neokuženi z megami alkohola ali živčne razdraženosti... O njem lahko rečemo: Živel je, kakor se spodobi živeti pravemu možu!

»Jugoslav. Njiva«.

I. Zupančič:

OB MRTVAŠKEM ODRU.

Narod slovenski, kam si uprl oči, kaj je stisnilo tvoje mehko srce in odkod so solze, ki drse ti po licu in boleš, ki ti legla ko senca je v dušo?

Z visokih lin tvojega svetega hrama zapel je v snežni vrtnec veliki zvon, zvonar — nelzprosn zakon prirode — se oklenil prvič z obema rokama, in kliče in vabi:

Med rože, ki še niso razcvetele, med sveče, ki še niso bile vltite, da svetijo mu na mrtvaškem odru je legel k večnemu počitku mož.

Stopi narod na plan in poglej: pot je končan; v črno-zastrtem hramu, kjer spi tvoja

si, najdeš sledove ljubezni in bolečin, ki so hodile ko sestre z njim noč in dan,

Ti si bil rob — on stopal s teboj je po trnjevi poti, hotel je, da boš svoboden — položil je um in srce

pred tvoje noge in ti dal duhovno perot, da si se dvignil ko Feniks iz sužnjega ognja.

Zdaj je zastrl oči, ki so gledale tvojo boleš, več ne utriplje srce, ki je vedno čutilo s teboj. Umrl je? Ne, zanj ni smrti; to je telesni pokoj — duh njegov bo živel in hodil od vasi do mest.

Dr. Viktor Murnik:

Dr. Ivan Tavčar v Ljubljanskem Sokolu.

Kakor bi bilo včeraj, ga še vidim sredi ljubljanskih Sokolov vračajočega se z dolgega izleta, ki smo ga lepega julijskega dne leta 1898. priredili v Domžale. Svetla noč je bila, sokolski rogovi so daleč naokoli oznanjali sokolski pohod, ne redko se je oglasil vesel smeh na dovpt brata staroste, ki je bil takrat posebno dobre volje. Dasi je blizu petdesetih let, je z mlajšimi krepko vzdržal in z lahkoto premeril dolgo pot s svojim značilnim korakom, če tudi ne telovadsko uglasjenim, pa vendar razodevajočim veliko ritmično ubranost njegovega bitja, kakor se je kazala tudi v njegovem lepozvočnem glasu, v njegovih govorih, pa se izražala tudi v njegovih pisanih besedi.

Rad je hodil z nami na izlete in videle se je, da se dobro počuti v sokolski družbi, in mi smo se dobro počutili ob njem. Saj je izborno znal skrbeti za duševno zabavo, resno in šegavo; često pa je telovadec, ki jim je težko šlo za izletne stroške, oskrbel tudi telesno hrano. Njegovim dovptom je bil predmet seve dostikrat tudi ta in oni izmed družbe; ali nikdar niso hoteli in rad je imel, če mu je znal kdo dobro zasoliti nazaj. Tako se je bil često dovpten boji, kakor boj na rapir — je z ovitimi bodicami: dobrota, ki je izsevala iz vsega bitja Tavčarjevega, je odevala besede in ni dala čutiti ostrine.

Izlet v Domžale pa je posebno uspel in imel posledico, da je br. starosta sam vstopil v vrste telovadcev in dokaj časa redno obiskoval telovadbo starejših bratov. Podal je sijajen vzgled mlajšim, ki so si nekateri že s 25 leti prestari za telovadbo. Kakor na izletih, tako je tudi tu v vrsti starejših bratov ob dovptnosti Tavčarjevi vedno vladala vesela volja.

Bili so to veseli, lepi časi, dasi je takrat društvo preživljalo težke notranje boje. Tavčar v zreli dobi, v polnem zdravju, njegove velike moči na višku! Hvala leži namo biti usodi, da je tisti čas Sokolu dala takega starosta. Njegovo obsežno in nad vse odlično delovanje na drugih popriščih seve postavljaja njegovo sokolsko delovanje za neposvečene oči nekako v ozadje. Mi, ki smo imeli radost, biti poleg njega v društvenem odboru, mi, ki smo ga videli pri delu sredi društvenega življenja, pa vemo, da Tavčarju Sokol ni bil zadnja

stvar. Dr. Tavčar ni bil Sokol samo po obleki, kolikor dobro je pristojal sokolski krog njegovi impozantni osebi. Tavčar ni bil starosta pro forma, on ni bil starosta, ker so razmere tako nanesle, da je moral biti to on, niti je bil to, ker mu je to kazalo takrat. Ni se usiljeval društvu, lepo smo ga prosili januarja l. 1896, da je prevzel starostvo. Ni se usiljeval, naprošen pa prevzel kot svojo dolžnost. Vkljub poslom, ki je bil obložen z njimi, kakor redko kdo, je društvu starostoval deset let.

Ljubljanskemu Sokolu je bil doktor Tavčar starosta, kakor je omenjeno, v težavi dobi društva, takrat, ko se je Ljubljanski Sokol, in z njim tedaj še silno majhno slovensko Sokolstvo, postavljaj na novo podlago, na kateri naj bi se mu odprl nov, močan, neusahljiv vir življenja, ko se mu je stari že mašil in izgubljal v pesku. Imeli smo hude boje. Saj se stare navade, žečne te srajce, slečejo tako težko! Ali boji so bili stvarni in vkljub mladostni strastnosti mladih telovadcev in vkljub umevni nevolji starejših članov, ki niso tako hitro mogli verovati v zveščavnost nove smeri, v katero so potiskali in nasposled docela potisnili sokolski voz mladi borci, torej vkljub vročernosti na obeh straneh se ne morem spominjati, da bi bila med pristajali obeh struj nastala kakšna osebna animoznost, nikar sovražstvo. Rajni dr. Josip Kušar, vodja starejše struje, sam je naposled na plemeniti način ob štiridesetletnici Ljubljanskega Sokola javno priznal pravost nove smeri in potem postal navdušen njen propagator. Kmalu so izginili razločki med starejšimi in mlajšimi in složno v nazorih in dejanjih je Ljubljanski Sokol mogel začeti in izvršiti priprave za II. vsesokolski zlet v Ljubljani l. 1904.

Ne mala zasluga za stvaren boj, za miren iztek in uspešen izid v prepornosti dobi Sokola gre dr. Ivanu Tavčarju. Bil je pravi oče društvu, vedno nad strankami, zmerom je znal stvar obrniti tako, da sokolski voz, ki so ga eni vlekli na eno, drugi na drugo stran, ni kje obtičal za vedno. Ob vsem boju pa smemo ta leta šteti med najuspešnejša v zgodovini Ljubljanskega Sokola. Društvo se je dvignilo v svoji delavnosti nepričakovano in z njim tudi druga sokolska društva. Sokolsko delo

Miran Jarc:

EMIL LEON.

I.
Mislim, da ne bom odbil od sebe čitatelja, če ga v uvodu pozdravim mesto s patetičnim slavonspevom in zanešenjaško hvalnico na našega velikega predstavitelja romantične nove psevdoromantika, pisatelja dr. Ivana Tavčarja, z nezogibnim in potrebnim kronološkim podatkom glavnih Leonovih del ter začetno smeri, v katerih se je kretal naš odlični leposlovec, ki ostane slovenski literaturi vedno živ vir bodisi lepega in utešnega beriva željnemu bralcu kot tudi nastajajočemu epiku.

Svoje prve spise je začel enindvajsetletnik priobčevati v Trstenjakovi »Zori« (1872. l.), dasi je svoj prvi spis podal na papir že štiri leta prej (»Madame Amalija«). V »Zori« so izšle povesti »Antonio Gledjevič, Bolna ljubezen. Mlada leta«. Kasneje se je priključil Stritarjevemu »Zvonu« (»Ivan Slavelj, Kobiljekar, Kalan, Valovi življenja, Čez osem let, Soror Pia«), v »Slovanu« so ugledali beli dan »Janez Solnce« in druge manjše povestice, v »Lj. Zvonu« pa izmed krajših stvari posebno omenitve vredne zgodovinski, romantični navdahnjeni spisi »Otok in struga« (1881.), »Kuzovci« (1882.), »Vita vitae meae« (1882.), črtica iz davnega rimsk. življenja »Tiberius Pannonicus« (1882.), niz realistično-idealiziranih slik, strnjanih v noveli v okviru »V Zali« (1894.), kjer se bujna romantika prepleta s sočnim realizmom, ki spominja na Turgenjeva nato satirični, a umetniško manj vredni, pa mnogo pozornosti in prahu vzbujajoči roman »Mrtva srca« (1888.), ki mu pridružim še glasovito satirično ne samo utopijo, temveč pamflet »4000«. V Jurčičevi »Slovenski knjižnici« in v »Ljubljanskem Zvonu« je plodoviti pisatelj še natresel dokaj mičnih zgodb, ki jih je kasneje, ko se je že menil posloviti od literature v svojih »Povestih« (I. zv.) zbral povečini v ciklu »Med gorami, slike iz Loškega pogorja«. Toda, urejajoč svoje »Zbrane spise«, je dr. Ivan Tavčar sebe prav napačno presodil, ko je napisal, da so mu »političnih bojev viharji izsušili vir pisateljske fantazije«, saj je dobrih deset let kasneje v svojem velikem zgod. romanu »Izza kongresa« (Lj. Zvon od 1905—1907) dokazal, da je z Muza v najtesnejšem prijateljstvu, kar je nanj tako pomladno in osvežljivo uplivalo, da je v najtežji dobi vojne groze v letu 1917. podal Slovencev svojo moštrovino »Cvetje v jeseni« (Lj. Z. 1917), ki mu je prav naglo sledila »Visoška kronika« (Lj. Z. 1919) njegovo poslednje delo...

Po vsem tem bi povrhu razdelitev obsegala »Tavčarjeve povesti« pet zvezkov, nato »Izza kongresa« (Lj. Zvon) in poslednji dve povesti v zbirki »Slovenski pisatelji« Tavčarjevih zbranih spisov »VI. zvezek«, ki mu je napisal urednik dr. I. Prijatelj zajemljiv uvod in tozadeven komentar.

Poleg tega pa se je Emil Leon udeleževal kot prvovrsten članek, udeleževajoč se v zadnjih letih (»Slovenski Narod«) celo nad vse vnete in razgrete polemike o Ivanu Cankarju, spuščajoč se z uprav mladeniško ognjevitostjo in čilostjo v vrtince vprašanj sodobnega slikarstva, ostro ocenjujoč najmlajše, ter s tem dokazal, da je ves čas pozorno motril življenje na polju umetnosti, pri čemer je neomajno obdržal svoje lastno, sebi zvesto stališče — romantika, kar je v vsem svojem delovanju tudi bil.

In tako se zdaj — po tem občem pregledu — mnogo lažje pomenečemo o Tavčarju pisatelju, skušajoč ga premotriti iz njegove notranjosti ven, pri čemer bomo skušali poiskati v njegovih lastnih spisih najvernejše podatke, ki nas dovedejo do vsaj kolikor toliko zaokroženo izoblikovane slike Leonovega duhovnega obraza.

II.

»In če sanje me delajo srečnega«
Gospa Amalija.

Ne pretiravam, če rečem, da se je isti vzklil izvil iz srca že premnogi čitatelji in čitatelju, ki se je ob večerih po prestanem utrudljivem dnevnem delu, opajal ob Tavčarjevih proizvodih, pozabljajoč pri tem vso mukotrpno sedanjost, potapljal se v zaslanjena carstva prošlosti, ki jih je — bodisi tudi dozdevno — znal tako mojstrsko pričarati naš pisatelj pred oči svojega zadivljenega občinstva.

Značilno je, da je krog Tavčarjevih »prijateljev« silno širok. Dočim segajo na delih tkz. realistov — omenim najznamenitejšie, kot Flauberta, Turgenjeva — predvsem oni pravi inteligentje, ki jim ni dano poveljati

vsej strahoti človek, ki mu je ugasnil božanski ogenj v njegovi duši — ogenj mističnih sil.

In najpopolnejši predstavitelj tega pokolenja pri nas je prav dr. Ivan Tavčar, ki ga je v vsem mogoče razumeti le iz tu načrtanega vida.

Sele zdaj se bomo lahko uspešneje obrnili k njegovemu delu, ki se nam pokaže v čisto drugi luči.

IV.

Tavčarjeve spise bi razdelil v tri oddelke, med katerimi pa vendarle obstoja ozka vez, ki jo je pazljivo čitatelj gotovo odkril že sam. To razdelbo dobimo najlažje in upravljenostjo točno, če premotrimo avtorjevi poslednji leposlovni umetniški »Cvetje v jeseni« in »Visoška kronika«. »Cvetje v jeseni« je verna realistična slika življenja slovenske vasi, prikazana malce romantično navdahnjeno, vendar pa v mirnem, nikjer prenapetem slogu. Umetniška, kakršnih je malo! Nekaj jasnost in neskaljenost odlikuje ta slog, ki kar spominja na umerjenost, s katero pripoveduje Turgenjev na primer v svojih »Lovčevih zapiskih«.

Vsak stavek je kot v skalo zasekan, pisatelj ne išče nikakih presenečenj, čih, nenavadnih prisodob, in tudi dejanje je preprosto, enovito, prozorno. Spomniš se, da se ti je v podobni obleki Leon že nekoč predstavil, ta poetični realizem, ta »Heimatkunst«, kot bi rekel Nemec, se kaže tudi v novelah v okviru »Zali«, prav posebno pa v »Med gorami«. To bi bila torej torej prva vrsta — ali prvi oddelek, naslovljen, recimo, »Tavčar kot domačinski umetnik«.

Zdaj si ogledajmo »Visoško kroniko«, ki je »od prve do zadnje vrste vsa mračna, zadolžena temna, pretkana z vijoličastimi žarki pokore v junaku Polikarpu (dr. I. Prijatelj v uvodu v VI. zvezku Zbranih Tavčarjevih spisov). Snov kroniki je vzeta iz zgodovine. Zgodovina pa je bila Tavčarju tudi podlaga za njegov veliki roman »Izza kongresa«, za njegove luteranske povesti, za »Janez Solnce«, za njegove »Kuzovce« in semkaj bi šel tudi zanj nad vse značilno »Otok in struga«, h kateri se še povrnem. Temu drugemu oddelku bi nadpisal »Tavčar — pisatelj zgodovinskih povesti«. In zdaj preostane le še tretja vrsta »Tavčar satirik, kritik« s svojimi »Mrtvimi srci«, »4000« in »Izgubljenim bogom« (podlistek v »Slov. Narodu«), ki najjasneje kažejo Tavčarja v njegovem bistvu — človeka, ki ga je izobličilo razruvanje, zapadajoče devetnaisto stoletje — doba skepe in — filoz. materializma. Da so ti trije spisi velik, a nujen minus, lahko presodimo zdaj šele mi, ki stojimo na čisto drugi bazi, kot pa je stala povečini inteligenca predvojnih časov.

V.

Da se nam v začetku razprave naznačena slika o Tavčarju — pisatelju zaokroži v lepo celoto, se moramo še ozreti po njegovih učiteljih, oziroma prebrskati moramo njegovo delavnico. Poglejmo najprvo značilnosti njegovega sloga in vsebine »zbranih spisov«. Junaki vseh povesti so svetni in cerkveni dostojanstveniki, plemiči, vitezi, graščaki, predikanti — izumrli rodovi, seliaki, slugi, tihotapci, tatovi, lenuhi, dolgočasneži, pusteži... torej sami znanci iz »romanov«. Vsi ti ljudje pa se nam zde nekam oddaljeni, tuji. Ali je temu vzrok to, da žive v davnini, ki jo je pesnik pričaral pred naše oči? Dvomim, kajti poznam tudi zgodovinske romane, ki so nam njihovi junaki tako blizu kot da so vstali iz naše sedanjosti (prim. Tolstega »Vojna in mir« ali pa Merežkovskega »Leonardo da Vinci« itd.). Nasprotno pa so Walter Scottovi graščaki in velikaši daleč od nas, kot da so le očarjujoče ognjene — lutke, nred katerimi nas je skoro strah. V teh romantičnih junakih kot da ne utripa naše srce; vsa njihova dejanja se zdi, da potekajo iz prerazdražljive fantazije, in vse njihno življenje je sen in vse te zgodbe delujejo na nas omotično in usnavalno kot sanjske podobe. Avtorjem romantičnih povesti namreč nedostaja vsak čut za psihologijo! Odnos nam bo tudi jasno omalovaževanje, ki ga je izrazil ob priliki Tavčar napram Dostojevskijevim romanom. Vsi ti graščaki in baroni in plemiči... ki jim je življenje le zabava in poznanje le zunanje trpljenje (poročeno iz egoizma!) so v bistvu slabihi in zaslužijo očitek, ki ga je n. pr. izrekla Serafina grofu Fronu v »Otok in struga«: »Moj Bog, ali se ti tako ne veste o sebi, da pri vseh svojih pretenih in dvobojih nimate prav nikake energije!« Zato je povsem razumljiv vzklil, ki se poraja takemu premiščenju, kadar udari nanj »življenja železna pest«: »Dolgočasno je, dol-

gočasno, dolgočasno!« ali pa priznanje »Moj Bog, ali ne čutite, da postaja to življenje dolgočasno, dvakrat dolgočasno!« (istotam).

Uravnovešenja v usodnih trenutkih ne najdemo v »Sei«, temveč ali v spominih ali pa v običajni trdni frazi: »In morda... je bolje ležati tu spodaj v zemlji, kakor pa nositi svoje gorje tu zgoraj pod božjim nebom. («Otok in struga» 54.) ali pa »smrta — življenje našega življenja!« (Vita vitae meae» 88.)

Slučnih vzgledov bi lahko naštel še vse polno. Pri močnejših naravah, sicer taki trenutki obupa umolknejo, toda onj vzgled kvišku je izzvala le zemlja, domača gruda, kar je vsekar v bistvu vendar še nekaj negativnega. Zanimiv vzgled takega slušaja najdemo v »Visoški kroniki« (stran 392): »... Tu in tam se me je polastila želja, da bi umrl, ker sem bil sam sebi in drugim v težavo. Pa me je hitro zapustila ta želja, ker vojščak, ki leži težko ranjen sredi boje poljane, ravnotako nerad umrje, kakor se nerad loči od sveta bogataš, sedeč pri polni skledi (!). V takih trenutkih sem dobro vedel, da te, naj si še tako zapuščeni in osiromašeni, veže trdna veriga na nekaj, česar se vsak hip ne zavedaš: ta nekaj je — zemlja, na kateri si se rodil. To je naša edina neskaljena priateljica, vedno ti kaže en in isti obraz, in zvesta ti ostane, če jo še tolikrat zatajiš... del je mojega življenja in če se mi vzame zemlja, se mi je vzelo tudi življenje.«

V ozki zvezi s tem razmotrivanjem je tudi problem erotike. V spominu mi je dostavek gospoda Andreja »V Zali«: »Tako vam je... ljubezen v pogubo in tuga in trpljenje sta ji neprestani družici« in podobno »Ljubezen nam je vsem v pogubo, tako živali kakor človeku!«

Zenska je za vse te »romantike« neko vzvišeno bitje, ki jim je pravzaprav edina vsebina njihovega življenja. Hrepenenje, kopnenje, nemir, srčna razburjenja — vse to povzroča po večini le ženska. Ta erotika pa je močno čutno pobarvana, na najsii je ogrnjena v še tako nežne koprene rahlih besedi.

Ona odtujenost, oddaljenost nastopajočih oseb izvira odtod, ker je v njih religiozni čut še nezbujen, kajti vsi vneti in ostri verski boji načiso drugega kot izbruh egoističnega fanatizma, kot tudi ni blede pobojništvo in bogoslužje teh kontes in samostanskih sester (na primer v »Soror Pia«) drugega kot preobrazna čutnost. To stanje pa je vir tihga pesimizma, ki visi kot težko oblačje nad mrtvimi srci in nad pokrajinami. Tudi nad pokrajinami! Če bi hotel Tavčarjeve orise tihih zatij, zamolklih gozdov, v solncu in v mesečini snivajočih selišč, širokih polj in molčljivih gora prevesti v »govorico« slkarija, bi taka slika nalikovala pokrajinarjem osemnajstega ali zgodnjega devetnajstega stoletja. Naj navedem le par primerov, ki bodo nainazorneje izrazili mojo misel, na primer:

»Nekje na Slovenskem se vije precej mogočna reka med širokim poljem. Hudobna voda je to! Kjer koli se zavija, se zajeda globoko v ilnato zemljo ter napravlja peneče vrtince. Dolgočasno olšje ji senči bregove. Če pa se iz dalje ozreš po tej vodi, se ti zdi, da je struga nalita s samim črnolom. Prav pri bregovih raste loček ali gleno in tista resnata, povodna trava, ki se sedaj vzdiguje, sedaj zopet k tlom potaplja, kakor bi s svojim nemiro hotel pokazati, da tudi niti ni po volji mokro stanišče v temnih valovih... Če pa se nad teboj razteza še sivo olajčno nebo, imaš občutje, kakor da bi bil v kraju, ki sta ga ravnokar s svojo grozo prebrli smrt in lakota!... Krog grajskih zidov rasto konvice in druga takaka slaba zelišča. Gadije in kuščarji imajo tu notri svoja selišča. Za poslopiem se no hrihu navik razteza vrt, ki je bil morda nekdaj čedno in okusno obdelan. Ali sedaj poganja trava po peščenih stezah, in namesto rož in cvetja se šopiri trnje po gredicah. Kavke in sokoli, pod raztrganim ostrejšim gnezdeči, se poajo nad poslopiem v zraku ter s svojimi kričanjem napravljajo nemir. Človek pa se malokdaj prikaže iz žalostnega tega dvora... («Otok in struga».) Ali »Dekle in starec sta plezala ročno po pogorju navpič, tuintam počivala, ter zrla globoko v dol, kjer se je videla orjaška piljanska cerkev med nizkimi hišicami... Pustila sta Bukov vrh na levi ter krenila pod Pasjo ravan, dokler se ni zaprla dolina pod njima, da se ni videlo drugega nego pogorska slemena na levo in desno, zgoraj in spodaj, nad vsem pa jasno jensko nebo. V hakovem gozdu je bila skrita skoro popolnoma kuzovska koča; iz nje pa se je tedaj, ko sta

naša znanca prišla blizu, prav močno kadilo... Na bukovju je sedela tolpa vran ter se kakor črn oblak dvignila v zrak, začutivši taje goste...« (Kuzovci 36.) In če ni ravno pesimizem, pa je neka bolesta lepota, ki te navda ob pogledu na te pokrajine, na primer »Pomlad s cvetličnatim svojim krilom je plavala nad dolino. Cvetje je poganjalo tudi v srcih človekih, ki so prerajena z vsako pomladjo. In če je v Poljanski dolini lepa pomlad, tedaj je malokje lepša po naših zemljah. Pozimi so se rodili pod snegom nebrojni studenci, ki hitijo sedaj po vseh bregovih v dol zeleni. V najskritejšem kotu cvete vsaka ruša. Po bistrh vodah se ženi tanki lipan ter strelja kakor blisk z rdečimi plavutami tja in tam po belem pesku. Vse pa obsevajo mehkega solnca mehki žarki, da puhti iz zelenih travnikov in njiv preoranih tisto migljajoče mrgolenje, kakor srečne pomladansko olepane zemlje srečni vzdih...« (Kuzovci 43.) Podobnih vzgledov bi naštel iz vseh Tavčarjevih knjig in vsi bi pričarali isto: dihi prošlosti, minljivosti. Zares: občutje minljivosti je upravljenost, kar vsebuje toliko prelest pa bolest obnem. Romantiki so pač znali to bolest napraviti lepo, mično, privlačno, zaželjeno, saj je pre m a g a t i t a k niso mogli, ker so vse preveč lepele na zemeljskih dobrinah; ravno romantiki!

Ta bolest je včasih tolika, da povzroči ironijo. Ironija se pa često pokaže šele posredno in že zelo ublažena, na pr. tudi v tem, da pisatelj sam prekrine valoviti tok dejanja s kakim pomodrovanjem, skušajoč se odpustčajoče in milobno nasmehniti. Prisotnost pisatelja v delu, ki jo je tako korenito odpravil Flaubert, se večkrat očituje tudi v Tavčarjevih povestih, da ne govorim o pripovedovanju v prvi osebi, ki je Leonu kaj priljubljeno (na pr. »V Zali«, »Cvetje v jeseni« itd.), in od teh mest si prečitajte naslednje: »Vidite... to je krasen večer, in Zala je zavita v svojo čarobo. Da bi človek vsaj živel tristo ali štiristo let, potem bi vsaj vedel, kako se svet izpreminja! Koliko je dvesto let? Kaplja v morje in še ne! In vendar, koliko izpremembe! Kakšna je bila Zala tedaj, in kje so drevesa, ki so jo senčile tiste dni! In kje šele so smrtna bitja, ki so takrat dihala božji zrak, kakor ga dihamo mi dandanes! Čutila so tiste bolesti, tiste skrbi, in njim je bila ljubezen takisto pogubna kakor nam, kakor meni, ki me v tristo letih niti toliko ne bode, da bi si otroče z mojim pepelom napolnilo malo svoje perišče!« («V Zali», 99.) Zdaj se smo se približali pisatelju samemu, kajti ves ta obhod ni imel drugega smotra, kot polskati skrbno skrito avtorjevo prizmo, skozi katero gleda umetnik na sveta dejanje in nehanje.

Po vsem tem nam je že znana stopnja oz. faza, ki jo je Emil Leon dosegel: romantič. Toda kdor se zadovolji samo s tako lit. zgodovinsko klasifikacijo, je še zelo daleč od pravega pojmovanja umetnikovega ustvarjanja. Vse tkz. struje kakor romantika, realizem, ekspresionizem so le prav zunanja posledica najintimnejših in najbistvenejših doživljanj v skrivnostnem carstvu človeškega duha so posledica razmerja človeka do Kosmosa. Naziv »človek« bi pristojal pravzaprav onemu posamniku, ki ga je važnost tega razmerja usodo razburkala in ki je spoznal, da mora brezpogojno vse svoje sile uporabiti za romanje v notranjost za poduhovljenje materije. Toda do te zavesti se mkomoma ponno le najredkejši zemljani (n. pr. Tolstoj, Goethe, Dante itd.) Vseh devetdesetdeset odstot, ali pa še več ostalih pa se kreče višje oziroma nižje pod to ravnino, le nejasno slutč bano vplivnost Duha. Tem slutnjam dajo taki nekateri izrazi v umetniših, ki so trajnejše, popolnejše, čim bolj so prevzete od poljuba kozmičnosti, a so minljivejše, manj dovršene, manj vredne, kolikor slabotnejša je pisatelju zavest ustvarjajočih sil, ki imajo svoj vir v Duhu in so se zbudile v silnem trpljenju (!) človeka, ki se je začel izgrgavati telesnosti. Zato je vsaka velika, prava umetniška plod trpljenja, in je v najožji zvezi z umetnikom — človekom (!), ter je le prehodna stopnja na neskončni lestvici, vodeči v onostranost. Se v trpljenju porojena umetniška vpliva končno na čitatelja odrešilo, saj ni ne služi le v »zahavo«, temveč mu pomaga k prebujenju in prerobenju.

Zdaj pa poglejmo našega Tavčarja. Za to so važne njegove izjave, začeležene v Iz. Cankarjevih »Otiškah«: »... Pisati sem hotel povesti in novele, ne da bi imel pri tem kak poseben namen. Ker me javno mnenje ni vstran potiskalo, sem polago-

ma zagazil v nekako samoljublje, da moji spisi morda le niso brez vsake cene. ... Na univerzi sem pridno pisal, med tem pa požiral kolikor mogče vse literature celega sveta, kolikor se jih je dobilo v nemških prevodih. V zadnjih letih je Tavčar v svojih lit. polemikah sam namignil na svoje ljubljence, na Walterja Scotta vpliv pripovednikov pozne nemške romantike Grabbeja, Gotthelpha, Auerbacha, ter mladonemških realistov Raabeja, Storma omenja dr. I. Prijatelj (Tavč. Z. S. VI. 30.); neznani mu ni bil Dumas starejši, čigar tehniko očitno je veliki roman »Izza kongresa«.

Važno pa je dejstvo, da Tavčarju ni bila umetnost nikoli nekako samoodreševanje, nikoli neko spenjanje po oni nebeski lestvici, temveč le oddih, višje vrste plemenita zabava, kar spoznaš prav igranje iz njegovih spisov. Prav dobro je to označil Vladimir Levstik v Tavčarjevi številki »Slov. Naroda« (28. VIII. 21.): »Aristokratski »ljubitelj«, ki ne ume pisati; kadar pa se mu zazdi ter prime za pero, ga suče bolje od vsega protokolarnege ceha. Če ga predstavimo v mislih za dvesto, tristo let nazaj, je podoben kavalerju, ki so v svoje razvedrilo napisali nekaj sto dovršenih strani, kolikor jim je pač dopuščal dvor, konji, psi in lene žene. Samo, da je pisal gospod markiz za naprdrane vojvode in spakljivo vojvodkinjo, Emil Leon pa za ves svoj narod. ... In podobno dr. I. Pregelj (D. i. S. I. 21. str. 205): »Zdi se mi pa, da je raste Tavčar je bolj sličajno, vzporedno ob rastočem obzorju kulturnega človeka, ki ima znanstveno knjigo in leposlovno berilo v bogati knjižnici doma. ...«

Vsa ta izjavjanja pa nam potrdi tudi Tavčarjevo stališče v našem leposlovju. On je nadaljeval in sijajno dovršil stavbo, ki jo je pričel Jurčič in jo že naznačil Levstik v svojem programnem spisu »Potovanje od Litije do Čateža« (I. 1858.). Če bodo morda njegova starejša dela sčasoma le bolj lit. zgodovinske vrednosti, pa ostaneta »Cvetje v jeseni« in »Visoška kronika« za vedno vzor - umetniški na polju epskega pesništva. Tavčar je eden tistih redkih pisateljev, ki se zavedajo, da je fabula bistvena stran romana in ki imajo tudi redke dar oživitvori dogodke v vsej plastičnosti. S par črtami ti predloži junaka, pokrajino pričara tako živo pred te, da je ne vidiš samo, temveč tudi občutiš. Njegove povesti niso nikako sredstvo, potem katerega bi avtor skoro neposredno izražal svoje naziranje o svetu, kar to tako občutno moti Mencingerjevo spise - dasi je Mencinger globlji od Tavčarja, tudi niso nikake v leposlovje prevedene socialne teorije, kar povzroča neskončno dolgočasje romanov naturalistične šole, ki ji je služila umetnost le v umsko reševanje raznih sodobnih problemov, temveč Tavčarju je umetnost, skoro podzavestno, prosta igra živahne domišljije. Dr. Ivanu Tavčarju je zagotovljeno eno prvih mest v naši književnosti in marsikateremu novincu epiku bo služil kot vzor in ga čuval pred nevarnostjo naše dobe, pred intelektualizmom, ki posebno sedaj tako straši ne samo v leposlovju, marveč tudi v ostalih umetnostih.

Zadnji dr. Tavčarjev članek v ohranbo češkoslovaškega naroda.

Zadnji članek je napisal dr. Ivan Tavčar za naš list dne 18. avgusta 1921. Izjavlja v tem članku lahko smatramo kot njegovo labodjo pesem kot žurnalista. Članek je dokaz, s kako pozornim očesom je zasledoval dogodke v bratsko-češkoslovaški republiki in s kako veliko ljubljavo je spremljal razvoj in razcvit zavezniške države ob Vltavi.

V tem članku izvaia: »Z največjim zanimanjem opazuje mo dogodek v Češkoslov. republiki. Veliko se govori o tem, da se ti novi državni slobo godi in razkrižana je po svetu ta republika še bolj nego je naša kraljevina SHS. Nova država na severu ima ta položaj zahvaliti v prvi vrsti zastopnikom nemškega naroda, katerega del - okrog 3 milijone duš - živi v češkoslovaški republiki. Ta nemški narod, drugega utisa iz dalje ne moremo dobiti, je še vedno tako podivjan, kakor je bil pod Avstrijo, in svetovna vojna ga ni v prav ničnem izpremenila: še vedno misli, da je svet zategadelj tukaj, da ga vlada nemška volja.

Kar počenja česki Nemci in predvsem njihovi zastopniki v državni zbornici in tudi v senatu, to je nekaj takega, kar bi se nikjer drugod, izvzeta je prejšnja Avstrija, ne moglo goditi. Pri tem pa zapišem: če bi se bil v prejšnjem našem deželnem zboru predznil kak nemški zastopnik tako govori o Slovencih, o slovenskih poslan-

cih kakor to govore nemški poslanci brez izjeme o českem narodu in o českih poslancih, katerim brusijo v obraz psovko »Schandgesellschaft«, potem bi ga mi v slovenskem deželnem zboru, ne rečem ubili, toda izbili bi mu čisto gotovo vsaj 20 zob, da bi bil nosil do groba spomin s seboj, da Slovenci ne dajo pljuvati na se.

Kar počenja nemška opozicija v praških zbornicah, je samo pljuvanje na česki narod in sedaj so prišli že tako daleč, da pljujejo tudi že na Masaryka.

DR. TAVČARJEV POLITIČNI TESTAMENT.

Za novoletno številko »Slovenskega Naroda« I. 1921 je napisal dr. Tavčar članek, ki mu je dal naslov »Odpri se srca!« Ta članek smemo smatrati kot njegovo politično oporoko. Vanj je izlil pokojni dr. Tavčar vso svojo plametečo ljubezen do države in do bratov Srbov. Svoj članek je končal s prepričevalnim apelom na svoje rojake, z apelom, ki je vreden, da si ga zapiše v srce vsak pošteno in v resnici narodno misleč Slovenec. Apel se glasi takole:

»Odpri se vendar svoja srca! Spominjate se v teh časih tistih dni, ko so nemške in avstrijske tope s pomočjo zavrtnega boğarskega sosedu p'enile in morile po Srbiji! Spominjate se dobe, ko je naš kralj s svojo junaško voljo lazil čez albansko pgorje, kjer so jugoslovanski sinovi umirali od mraza in gladi, a vzlic temu n'iso obupavali! Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev se je rodila v teh junaških vrstah in kralj Peter jo je že nosil s sabo tiste dni, ko je s'radal in trpel s svojimi junaki po albanskih sneženih vrhovih!

Takrat se je rodila naša velika jugoslovenska domovina, a prvi korak je

kl bi ostal vendar častitljiva oseba in naj bi stal tudi na čelu ruske sovjetske republike. Ali zastopniki češkega naroda ostajajo mirni. Najhujše in najumazanejši provokacije jih ne spravijo iz ravnotežja in nemški kričaji uživajo imuniteto, dasi negirajo državo in dasi so se javno v zbornici izrekli, da države ne morejo in nečemo priznati. Na ti mirnosti češkim poslancem čestitamo, ker ž njo dokazujejo, da so mnogo olikanejši, nego nemški kričaji.

napravila potem, ko so na solunski fronti srbske in tudi slovenske in hrvatske vrste prebile izdajalsko boğarsko armado, s katero danes tako očitno ljubimke gospod Stipko Radč, ki bi Srbe rad spravil med hrvatski in boğarski nož.

In sedaj naj se poslanci, ki imajo napraviti prvo oblačilce kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, katere se je rodila v gladi in mraza v Albaniji in med bučanjem topov na solunski fronti in katere rojstvo je s svojo smrtjo posvetilo toliko srbskih in jugoslovanskih junakov - izkažejo, da so pridržavci, da nimajo pojma za vse tisto, kar je v tem historičnem trenutku potrebno, da tako težko in s tolikimi žrtvami pridobljena država ne postane mrtvo de'e! Tisti, katerih kosti se belijo po albanskih pečinah in tisti, ki so boğarsko izdajstvo plačali s svojim življenjem, se danes oglašajo iz svojih zapuščenih grobov in njihovo glas se združuje v silno grmenje: Mi nočemo, da bi propadla država, kateri smo žrtvovali svoje življenje!

Dr. Tavčar - narodov pripovedovalec.

Dva zanimiva in važna podatka o svojem pisateljskem poreklu in sorodstvu je sporočil dr. Tavčar avtorju »Obiskov«, dr. Izidorju Cankarju. V prvem pravi: »Na univerzi sem pridno pisaril, med tem pa požiral kolikor mogče vse literature celega sveta, kolikor se jih je dobilo v nemških prevodih.

Dr. Prijatelj izvaia nato v svojem uvodu k VI. zvezku dr. Tavčarjevih spisov, da je treba Tavčarjevih pripovednih vzornikov v mladostni dobi iskati pred vsem med odličnimi sodobnimi beletristi, med takozvanimi zgodovinskimi in vaškimi pripovedniki pozne nemške romantike in začetniki takolimenovane meščanske in domačijske povesti mladega nemškega realizma. Eden najbistvenejših členov, ki veže pozne romanopisce s prvimi realisti (med Slovani pri vseh beletristih iz začetka druge polovice prejšnjega stoletja) je poudarjanje samobitnosti naroda potom prikazovanja in slikanja narodnih posebnosti, običajev, »originalov« v sedanjosti ter potom rekonstrukcije življenja na domači zemlji v preteklosti. Tak način pripovedovanja je gojil Levstik in Jurčič ga je udeleževal praktično v vsem svojem delu. Tema dvema se je pridru-

žil že v mladih letih Ivan Tavčar, ki izrečno poudarja v svojem drugem važnem podatku o svojem literarnem sorodstvu, da so vplivali nanj Jurčičevi in Levstikovi spisi.

Namen, ki so ga zasledovali pisatelji, sloneči na življenje in gnani od tega gibal, je bila rodoljubna in rousseausjevska, torej idealistična in docela romantična želja po združitvi z narodom kot ustvarjajočim organizmom, po upostavitvi narodne samobitnosti v preteklosti in sedanjosti. Podobno kakor Jurčič svoje kmetijske povesti, je tudi Tavčar pisal »Slike iz loškega pokorja«, »vpodabljač« originalov, narisan na podlagi sodobnega domačega življenja, »da bi Slovenec videl Slovenca v knjigi, kakor vidi svoj obraz v ogledalu.« Kakor Jurčič, je tudi on pisal zgodovinske povesti, da rekonstruirajo v živih podobah »interesantno« življenje prednikov, ki so bivali na naši grudi. V nasprotju s stari romantiki in modernimi neoromantiki pa Tavčarja odlikuje vedno prozorna jasnost in visoko nad nemške realiste ga dviga njegova čudovita stvarnost, izogibajoča se vsake sentimentalnosti. V tem oziru kaže ta rojeni romantik neko p'emensko bistveno črto slovanskega realizma.

„Dom in Svet“ o dr. Ivanu Tavčarju.

V »Dom in Svetu« leta 1921. povodom sedemdesetletnice je dr. Ivan Pregelj priobčil daljšo študijo o pripovedniku dr. Ivanu Tavčarju. Med drugim veli dr. Pregelj:

»Tavčar je čudovito svojstven plod naše zemlje in dobe. Človek svoje podo-be in krvi, ki je menda mešana nemška kri in slovenska kri, tip našega posebnega plemena, naše posebne kulture, tako nazorno svoj kakor so Prešeren, Cankar, Kraigher in Finžgar. Njegovo lice je nekaj Janusov obraz: tu sentimentalnik z bolno blaziranostjo, tam razumnik s kulturnobojnim dovipom na ustih; zdaj naivni človek, ki vse naravno vidi, zdaj satiričar, ki hoče vse bolje vedeti; včasih nežen kot žena, ki jo slika Cankarju kot kopneče, a sicer je bolj erotično bitje, včasih surov do neokusnosti in materialen do brutalnosti; vedno pa izrazito osebnosten, časoven, mož nad lastnim slogom in umetniškim predmetom, refleksivnik, skratka: romantik, včeraj, danes, jutri; tendenciozen, nevzgojen, enostranski, neevolucionalen, a poln domislje, prožen in duhovit, stvarnosvež, efekten in neposreden. Hladni in ostrogledni razumnik in teoretičar Jurij Brandes, ki Tavčarju prav gotovo ni neznan, in ki tako dosledno odklanja vsakteri romantizem, razglasja v romantičnem naratu Tavčarjevem ne bi bil mogel lepše vzgojiti, kakor ga je mentalnost naših starejših liberalnih dob. Romantik Tavčar je v prvi vrsti zato tragična prikazen, ker se je rodil prepozno po Prešernu in prezgodaj pred Cankarjem. Cvetke prave romantike ni utrgal. Čisti umetnik se v njem ni zavedel in zli s človekom Tavčarjem niti v »Jesenskem cvetju«, dasi je ta njegov spis njemu podobno isto, kar Prešernu »Kerke« in Cankarju »Podobe iz sanj«. Zakaj ni popolno isto? Zato,

ker ga je ustvaril iz neskončno bolj filistrskega »ressentimenta« (Oswald), kakor pa Prešeren, svoje strašno notranje življenje upodabljač v sladki renesančnosti tercin in stanc. Tako siči Tavčar Byronu in Heineju, starejšemu Dumasu in Mavru Jokaiju. Bil je silno časoven v pesimističnem okusu sedemdesetih let, pa je tistim časom vendar skoro bolj tuj, kakor pa moderni, ki se je učila barve občutiti v Baudelaireju in grotesknem parabolizirani pri Maeterlincku in risati naturalistično pri Zola in Goncourtu, ki ga je Tavčar pred nekaj leti tako nedosledno in vendar dosledno iz sebe gratal in odklonil. Pot, ki jo je hodil umetnik Tavčar, kaže sicer nekaj rahlo navzgor napete razvojne črte. Zdi se mi pa, da je raste Tavčar je bolj slučajno, vzporedno ob rastočem obzorju kulturnega človeka, ki ima znanstveno knjigo in leposlovno berilo v bogati knjižnici doma.

Dalje: »Ko je Tavčar deset let za to povestjo spet prijel za pero, vstal kakor od smrti, pomajen sredi vesoljnega viharja in našel podobno kot njegov navidezni protagonist Ivan Cankar svojo »katharsis« v spominu na čudolepo, na mladost, je ustvaril v tehniki, motivu in miljeju črt »Med gorami« (Holekova Nežka) in »V Zali« naravno zgledno umetnino »domačnostne umetnosti« v okviru »Jesenske cvetje«. Že po obliki je to prava Tavčarjeva pesem, je v njena svežost, ki diha iz Tavčarja vedno spet ljuhega pripovedovanja v prvi osebi. Nad svetlim realizmom pokrajine leži umirjeni pesimizem duše, ki je davno prestala ljubiti, bolest moža, ki je daleč hodi, a blodi kakor iz silne premoči, kakor blodi byronski ljudje v romanih starejših in mlajše šole. Sladka romantika šestinsedemdesetnega Tavčarja pa je najlepše, kar je ustvaril.

Bolezen in zadnji trenotki dr. Ivana Tavčarja.

Dr. Ivan Tavčar je obolel 17. februarja 1920. Zdravniki, ki jih je konsultiral, so takoj konstatirali zavrtno bolezen, za katero doslej še niso našli leka. In res je jel polagoma telesno hirati in pešati, svežost, prožnost in čilost duha pa je dr. Tavčar ohranil skoraj do zadnjega trenutka, ko je bolezen s svojo nepremagljivo silo tudi duševno zahtevala svoj tribut. Sprva ni mogel nihče verjeti, da bi bil dr. Tavčar, ta prototip telesno silnega in zdravega moža, zapasan smrti. Vsi, ki so ga ljubili in spoštovali, so se oklepali ob zadnji bilki nade, da krepka in čvrsta njegova narava ipak premaga zavrtnega sovražnika in se mu znova vrne zdravje. Toda vsi ti upi so bili zaman. Tudi sam dr. Tavčar se je sprva nadejal, da okreva. Hotel se je posvetiti popolnoma literarnemu delovanju in snoval je velikopotezne načrte o novih svojih umotvorih, ki bi naj pričali Slovence, da je on i v pozni starosti ohranil isto svežost in prožnost duha, kakor jo je imel v svojih mladih letih. »Visoška kronika«, katere je dovršil prvi del, je zasnoval v treh delih. Drugi del bi se naj nanašal na dobo Marije Terezije, tretji del pa bi naj imel za vsebino dogodke v času Napoleonove Ilirije. Ko je leta 1921. zapuščal zadnjo sejo občinskega sveta, je v krogu prijateljev še z zanosom razlagal svoje literarne načrte. Rekel je, da bo drugi del »Visoške kronike« še vsekakor napisal, o tret-

jem delu je bil mnenja, da mu ne bo več usojeno ga dovršiti. »Spomladu« je rekel, »pojdem na Visoko, gorenski zrak mi vlije novih sil in tu izvršim drugi del svojega načrta.« Toda Solenice niso hotele, da bi se mu izpolnila ta želja. Šel je na Gorenjsko, toda tudi divna visoška okolica mu ni več mogla dati zaželenega leka. Vidno je hiral in pešal, le duh mu je ostal mladeniško svež. Z zanimanjem je spremljal vse dogodke na literarnem in političnem polju in izrekal o njih svojo sodbo. Letos na jesen se je vrnil z Visokega v Ljubljano v polni zavesti, da mu ni več rešitve. Vdano je prenašal vse bolečine, želeč si samo eno, da bi ga usoda čim najpreje rešila neizrečnega trpljenja. Često se mu je stanje znatno zboljšalo in številni njegovi prijatelji in častilci so bili že mnenja, da so se zdravniki zmotili v svojem pravdoreku in da premaga močan organizem in močna njegova konstitucija končno tudi smrtno bolezen. Pretekli teden se je počutil še izredno dobro. V petek pa je zgrbil tek in nenadoma je nastopilo silno oslajenje. Poklicani zdravniki so takoj napovedali nevarnost bližajoče se katastrofe, ako se mu ne vrne tek. Od nedelje zjutraj je ležal v nezavesti in se je tekem noči le parkrat malo zavedel, ne da bi spregovoril. Včeraj ob 13. popoldne pa je brez vsakega smrtnega boja nenadoma ugasnil v rokah svoje nadvse ljubljene soproge.

Politične vesti.

Ing. Milan Suklje ne kandidira. G. ing. Milan Suklje nam je sporočil, da ozirom na dosežen sporazum med narodno napredno in jugoslovensko demokratsko stranko ne vloži svoje kandidatske liste in da odvezuje vse one, ki so mu dali podpis na kandidatsko listo.

Fašisti in »prostožidarji«. Veliki fašistovski svet v Rimu se je bavil z vprašanjem razmerja med fašizmom in prostožidarstvom ter prišel, kakor je bilo pričakovati, do zaključka, da se imajo oni fašisti, ki so prostožidarji, odločiti, ali za eno ali za drugo stran. Kdor je fašist, ne more in ne sme biti prostožidar, češ da si programi in metode fašizma in prostožidarstva ugovarajo. Tako je fašizem prostožidarstvo globoko ponižal in degradiral. Prostožidarstvo je bilo tudi v Italiji doslej močno, fašisti pa so mu sedaj izbili iz rok ono znano nadzorstvo nad italijanskimi vladami, katero je vršilo tako spretno. Obeta se zanimiv boj med fašizmom in prostožidarstvom, katero brez dvoma napne vso svojo silo, da bi prišlo do svojega starega vpliva in veljave.

Iz Avstrije. Izredni kabinetni svet na Dunaju je sklenil novelo k zakonu za zmanjšanje uradništva. Predloga določa, da se odпусти od 1. jan. t. l. do 30. jun. 1924 najmanj 75.000 oseb iz uradniške službe. — Lucerju postavijo spomenik na Dunaju na prostoru med Wollzeile in Ringom.

Patrijarh Tihon. Poročila iz Moskve potrjujejo, da je sovjetska vlada definitivno opustila vsako misel o javnem procesu proti patrijarhu Tihonu. Patrijarhovo ime je danes v celi Rusiji tako popularno, da bi proces brez dvoma povzročil velike nemire. Dokaz, kako je patrijarh priljubljen, je dejstvo, da je bilo v Moskvi v zadnjem času navzlic strogi prepovedi vlade izgotovljeno nad 5 milijonov Tihonovih fotografij. Sedaj se Tihon nahaja v Donskem samostanu in je težko bolan. S svetom nima nobenega stika, kajti vsa njegova korespondenca se strogo cenzurira. V samostanu je polno agentov državne politične urave, ki se nabačajo v neposredni bližini patrijarha. Pred kratkim ga je hotel obiskati poglavar »žive cerkve« škof Antonin, toda patrijarh je kategorično odklonil ta obisk.

Bela Kun. Madžarska poročila se glase, da je nekdanji vodja madžarskih komunistov Bela Kun poveril več milijonov iz vsote, ki jo je prejel kot organizator prevrata v sred. Evropi od sovjetske vlade. Pod tuimi imeni se je klatil po Švicl in Španem, sedaj pa je uvedena proti njemu preiskava in odgovarjal bo pred boljševiškim sodiščem.

Proces proti komunistom na Poljskem. Iz Varšave poročajo, da je bil v soboto končan proces proti članom boljševiške organizacije, ki je trajal 21 dni. Obtoženih je bilo 74 oseb. Od teh je sodišče obsodilo 7 na 10 let težke ječe, 11 na 8 let, 3 na 6 let, 2 na 5 let, 16 na 4 leta, 5 na 2 leti in 1 na 1 leto. 29 obtožencev je sodišče oprostilo.

Tajna rusko - turška pogodba. »Matin« poroča, da je Čičerin sklenil s izmet pašo tajno pogodbo, ki sta jo ratificirali obe vladi. Po tej pogodbi se Rusija obveže pomagati Turčiji v slučaju konflikta z Grško. V slučaju izbruha vojne med Anglijo in Turčijo pošlje Rusi nekaj divizij v Mezopotamijo. Če bo mednarodni položaj zahteval, pošlje Rusija svojo vojsko v zapadno Trakijo preko bolgarskega ozemlja.

Sovjetska špijonaža v inozemstvu. Z Dunaja poročajo, da je policija odkrila veliko volnoso organizacijo, ki je razprostrala svoje delovanje tudi na Pariz, London, Brusel itd. Kakor je dognala preiskava, vzdržuje sovjetska vlada v inozemstvu poleg političnih in trgovskih misij tudi posebne volnoso urade, v prvi vrsti v onih državah, ki so v prijateljskih stikih s Francijo. Središče volnustva pa je bilo proti pričakovanju na Dunaju, ne pa v Berlinu. Na Dunaju so se zbirale glavne sile, na Dunaj so pošiljali boljševiški agenti vse informacije iz ostalih evropskih držav in od tu so jih pošiljali z eroplani v Moskvu. Mnogo Rusov na Dunaju je bilo aretiranih, med njimi tudi več uradnikov sovjetskega poslanstva.

Česki uradi v nemškem ozemlju. Davčni urad v Dečinu na L. ima 35 uradnikov in uslužbencev, izmed katerih so samo trile Čehi, kakor pomožne uradne moči ter višji finančni svetnik Opatrný. Načelnik uradu pa je nemški nacionalni ministrski svetovalec Czap. Z nemškimi uradniki se nihče češki ne razume. Ko je dal šef okrožnice cirkulirati o poslovanju glede zemljiškega davka, je bil napisan samo v nemškem jeziku. Min. svetnik Czap prepoveduje češko uradovanje, niti imena občin ne smejo biti napisana v češčini. Pečat rabijo samo z nemško legendo, dasi je prepovedan. Na vratih min. svetnika stoji na prvem mestu napis z nemškimi besedilom, a češki napis zavzema drugo mesto. Poleg tega so češki napisi sestavljeni v taki češčini, da je prava sramota. Orientacijska tablica, napisana v češkem in nemškem jeziku ter opremljena s češkoslovaškim znakom, je nabita v prehodu, da jo je težko opaziti ter ne more provocirati. Kakšen duh vlada na tem državnem uradu češkoslovaške republike, se da sklepati iz tega, da se na pisalnem stroju, ki je državna last, razmnožuje »Nova himna občanov nemške narodnosti«. To je tista himna, ki naravnost žali prezidenta republike in njegovo družino. Človek se mora čuditi, da češka vlada trpi tolike žalitve v državnih uradih.

Rezultati narodnega glasovanja proti bolgarskim ministrom. Vrhovno kasacijsko sodišče v Sofiji je zbralo od okrožnih sodišč podatke o narodnem glasovanju, ki se je vršilo 19. novembra lanskega leta proti bivšim ministrom kabineta Češova. Kakor je znano, so bili ministri obdolženi, da so zakrivilli vojno in vse niene katastrofalne posledice za bolgarski narod, zato je vlada Stamboliškega sklenila vprašati narodne mase potom posebnih glasovnic (belih in črnih), da-li smatrajo ministre za krive ali ne. Vseh aretiranih ministrov je 22, med njimi Češov, generala Nikiforov in Savov, dr. Danev, Malinov, Kosturkov in dr. Zanimiv so rezultati glasovanja, ki se v končni vsoti glasov popolnoma vjemajo. Številno oddanih belih glasovnic (za krivdo) znaša za vsakega ministra nekaj nad 69 tisoč, črni (proti krivdi) pa nekaj nad 25 tisoč, tako, da se je nad 2/3 večina bolgarskega naroda izjavila za krivdo bivših ministrov. Sedaj se začne živahna politična borba okrog tega vprašanja, zakaj nekatere bolj zmerne stranke so odločno proti smrtni kazni in zahtevajo, naj vlada vse ministre osvobodí. Opozicijski listi napovedujejo vladi energičen boj.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 20. februarja 1923.

— Pogreb blagopokojnega dr. Ivana Tavčarja se bo vršil v četrtek, dne 22. februarja ob 4. uri popoldne izpred mestnega magistrata, kjer bo v vestibulu 1. nadstropja truplo izpostavljeno od četrta jutraj do pograba. Žalni spreved bo šel do sv. Krištofa, odkoder se bodo zemeljski ostanki prepeljali takoj na Visoko da se tam položi v rodbinski rakev. Kakor čujemo, je g. namestnik Hribar izposloval, da se pogreb izvrši na državne stroške. Pred mestno hišo se bo poslovilo od pokojnika v imenu prijateljev in meščanstva njegov dolgoletni podžupan dr. Karel Triller.

— Odbor odvetniške zbornice v Sloveniji je bil za včeraj, 19. t. m. popoldne sklical na redno sejo. Tik pred sejo je došla vest, da je umrl dr. Ivan Tavčar. Predsednik dr. Majaron je otvoril sejo in vprilo stoječih odbornikov govoril spominu pokojnega tovariša izrednih vrtil in zaslug za komoro, za narod, njegovo borbo in zlasti tudi za praviški naraščanje. Potem se je seja prekinila v znak globokega sožalovanja in se bo nadaljevala po novem razpisu. Dogovorilo se je le način korespondence in udeležbe pri pogrebu.

— Kondolence. Povodom smrti g. dr. Ivana Tavčarja je našemu uredništvu kot prvo sporočilo svoje sožalje poveljstvo Dravske divizijske oblasti. — Pesnik g. Oton Župančič, dramaturg Narodnega gledališča, je izrazil »najiskrenejše sožalje ob izgubi moža, ki ga resnično globoko spoštuje.« — G. Inž. Šuklje se je osebno oglasil v uredništvu, da izrazi svoje iskreno sožalje ob smrti velikega pokojnika.

Društvo slov. književnikov vabi svoje člane, da se udeležijo pograba g. dr. Ivana Tavčarja.

— V počaščenje spomina nepozabnega prijatelja dr. Ivana Tavčarja je daroval g. dr. Karel Triller Dijaškemu podpornemu društvu »Domovina« 1000 din. — Ljubljanska kreditna banka je darovala v počaščenje spomina svojega predsednika dr. Ivana Tavčarja za mestne reveže 5000 din. s pridržkom, da se kasneje upravni svet še na poseben način spomni svojega velezaslužnega predsednika. — G. Vladimir Arko, predsednik »Slovenske banke« je daroval v počaščenje svojega tasta dr. Ivana Tavčarja za mestne uboge 10.000 din. — G. Franc in ga. Roža Krupčič sta darovala mesto venca na krsto in v počaščenje spomina dr. Ivana Tavčarja za mestne uboge 150 dinarjev, za volake oslepele v vojni 150 din. in za Dežil dom 150 din. — G. Rasto Pustoslavšek, glavni urednik »Slovenskega Naroda«, je daroval v počaščenje spomina dr. Ivana Tavčarja 100 din. za siromašne ruske dijake.

— V počaščenje spomina dr. Tavčarja so darovali: Splošno žensko društvo v Ljubljani Din. 500, Narodni ženski savez, slovenskih del v Ljubljani isto Din 500 za »Dežil dom«, za slepe v Ljubljani darujeta v počaščenje pokojnega predsednika Narodne tiskarne gosp. dr. Iv. Tavčarja tisk. ravnatelj v pokolu Ignacij Verbaš Din 100 in upravnik Slov. Naroda Valentin Kopitar Din 100 v isti namen.

— Sporazum med Narodno-napredno in Jugoslovensko demokratsko stranko. Včeraj zvečer ob pol. 5. so se sestali v mali dvorani Kazine delegati narodno-napredne in jugoslovenske demokratske stranke, na kateri so sklenili sporazum glede skupnega nastopa pri volitvah v narodno skupščino v ljubljanskem mestnem okrožju. O tem sporazumu so podpisali pogodbo, katere prva točka in druga točka se glasi takole: »Uvažuje izredno važnost in nujnost dovoljne rešitve vprašanja državnih namestnikov in priznavajoč intenzivno delavnost dosedanjega ljubljanskega poslanca g. prof. Josipa Reiserja v tej zadevi, uvažuje končno važnost vsaj začasne kontinuitete tega delovanja tudi v novi skupščini, se določa za skupnega kandidata g. Josipa Reiserja, profesor v Ljubljani, za njevo namestnika na se določa g. dr. Vladimir Ravnlhar, odvetnik v Ljubljani.«

— V varstvo volilne svobode. Minister za notranje zadeve je v brzovarnem odloku z dne 15. februarja t. l. odredil nastopno: »V zadnji dobi se je jasno pokazalo, da gotovi ljudje streme za tem, da kratijo volilcem popolno svobodo pri volitvi narodnih poslancev. Nekateri postopajo tako v govorih na shodih in potom časopisja. Imajo govore in pišejo v listih proti državnemu edinstvu, proti državni ustavi in ureditvi države, da celo proti vladarju in sejejo mržnje med posameznimi deli našega naroda. Drugi si pa zopet samolastno in nasilno prisvajajo atribute oblasti, češ, da so branilci in čuvarji države. Napadajo tudi poedine državljane in ustanove, pri čemer se ne plašijo niti največjih zločinov in kažejo skrajno nestrpnost napram našim državljanom. Tako postopanje enih in drugih nasprotuje zakonom in se more najstrožje obsoditi, to tembolj, ker imajo vsi naši pošteti državljani za dostojno in popolno svobodo za udeleževanje in razvijanje političnih svobodščin in narodne zaved-

nosti, in sicer na legalen način. Zato zahtevam kategorično od Vas in podrejenih vam oblastev, da vsak nedopustni in nezakoniti čin storjen v gornjem smislu, najenergičneje pobijate in proti krivcem takoj strogo po zakonu postopate brez vsakega ozira proti njim, ker taki ljudje s svojim postopanjem ne kalijo le miru v državi in ne ovirajo le državljanov pri uporabi njihovih državljan-skih in političnih pravic, ampak tudi, dasi morebiti nevede ubijajo ugled naše države v inozemstvu. Vsak državljan mora znati videti in si biti svest, da je v naši državi zakon najvišja volja. Vsako površno in netočno izvrševanje te naredbe s strani policijskih organov, bom smatral za nesposobnost za službo, proti odgovornim uradnikom pa bom postopal po zakonu. Minister za notranje zadeve Milorad Vujičić.

— Nova kvota za izselence v Ameriko. Generalni izseljeniški komisariat v Zagrebu pozivlje v svrhu evidence, za katero številno je nova kvota izseljenikov za leto 1923/24. že obremenjena, vse one, ki imajo izseljeniške potne liste za Zedinjene države severoameriške, a doslej iz kateregakoli vzroka še niso odpotovali, da te potnice vrnejo pristojnim oblastem, ki jih bodo dostavile generalnemu izseljeniški komisariatu v Zagrebu zaradi opreme s posebno ključno povodom odobrenja nove kvote za proračunsko leto 1923/24. Vsi interese se opozarjajo, da se tega v lastnem interesu drže ker brez te ključne ne bodo mogli dobiti ameriškega viza, oziroma ne bodo prepričani preko meje naše kraljevine. Generalni izseljeniški komisariat obavlja nadalje, da se dogaja, da nekateri naši izselenci ne morejo dobiti izseljenškega potnega lista za Zedinjene države severoameriške, ker je kvota že izčrpana, in da so zaradi tega izpremenili smer potovanja, in sicer v Južno Ameriko. Ko so dobili v naši državi potne liste za te kraje in prišli tja, so zaprosili pri tamošnjem našem zastopniku, naj jim izstavi potni list za Zedinjene države severoameriške z motivacijo, da imajo tam sorodnike in večjo možnost zaslužka. Na ta način so se hoteli po ovinkih preseliti v Zedinjene države in se tako izogniti obstoječim predpisom za useljevanje v te države. Zaradi tega se vsi izselenci v lastnem interesu opozarjajo, da naša zastopništva v inozemstvu (konzulati) ne bodo ustregla takim prošnjam, ako se dotična stranka ni najmanj eno leto nepretrgoma nahajala pred pristojnimi v Zedinjene države severoameriške v Kanadi. Novi Fundlandi, na Kubi, v Mehiki ali v državah Centralne ali Južne Amerike ali pa na sosednjih otokih.

— Davščina od prirastka na vrednosti nepremičnin. Prodajalec ali kupci nepremičnin v okolišču mestne občine ljubljanske se omejujejo pri prijavi teh prenosov v svrhu odnosa davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin na to, da predlagajo mestnemu magistratu le prepis kupnih pogodb. Ker je ta način prijave popolnoma nezadosten za odnosa davščine, opozarja podpisani urad vse zainteresirane, da mora v smislu § 17 nar. o davščini od prirastka na vrednosti nepremičnin vsak očitatelj (prodajalec) tekom 14 dni pisмено ali protokolarno naznaniti prenos ter navesti vse za odnosa davščine bistvene okoliščine in priložiti v izvršilniku ali poverjenem prepisu vse listine, ki pridejo v poštev. Dosedaj vložene prijave so po večini pomanjkljive zlasti v tem, da iz njih ni razvidno, kdaj in za katero vsoto je sedanjí očitatelj svoč čas pridobil davščino podlegačo nepremičnino. Pri tem je zlasti važna okoliščina, kako dolgo se je nahajala dotična nepremičnina v posesti sedanjega očitatelja in ali se je zadnja prememba v posesti te nepremičnine zgodila pred ali po 1. januarju 1920. Ako se je zadnja prememba posesti izvršila pred 1. januarjem 1920, naj stranke navedejo v svojem spisu, koliko je bila po njihovi cenitvi nepremičnina vredna (obča vrednost) dne 1. januarja 1920. Stranke naj prilože tudi njih posesti se nahajajoče, za dokaz njihovih navedb važne listine. Da se odnosa davščine pospeši in prihrani strankam nepotrebna pota in stroške, pozivlja mestni magistrat vse zainteresirane, da že vložene prijave tekom 14 dni izpolnijo v zgoraj navedenem pogledu ter se, ako jim zadeva v tem ali onem oziru ni jasna, zgledajo po informaciji pri ref. lib. (poleg obrtnega referata). — Ker se izvrši odnosa davščine v slučaju, da stranke ne predložijo vseh potrebnih podatkov na podlagi uradnih ugotovitev, je v lastnem interesu vseh prizadetih, da ustrezajo čimprej gornjemu pozivu.

— Češka kroma stoji nad dinarjem zelo visoko, toča še vedno mnogo nižje kot frank in lira. Nakup iz Češkoslovaške je vsled tega preje mogoč, kot iz katerekoli druge države. Češki industriji žele za nami trgovskih zvez, vsled česar znižujejo cene tako daleč, da je našim trgovcem mogoč nakup. Obiščite jih na VI. mednarodnem vzorčnem velesejmu v Pragi, kateri se vrši od 11. do 18. marca t. l. Legitimacije za poset, izdaja češkoslovaški konzulat in veleposlanski zastopnik Aloma Company, anončna in reklamna družba z o. z. Ljubljana, Kongresni trg 3.

— Razstava slovenskih ženskih ročnih del v Beogradu. V ženskem klubu v Beogradu je bila otvorjena izložba slovenske ženske obrtne šole iz Ljubljane. Poleg ročnih del učenk te šole je razstavljenih tudi več ročnih del slovenskih kmetic. Razstavljene so čipke in vezanine, od katerih vzbuja veliko pozornost lepo izdelan državni grb.

— Pojasnilo. Prejeli smo in priobčujemo: Na dopis v »Slov. Narod« št. 35 naj vam služijo v pojasnilo sledeče vrstice:

Bivše posestvo Ciril - Metodove družbe na Muti sem najprej ponudil trški občini, potem za meščansko šolo. Ker pa je cela stvar glede meščanske šole utihnila, sem ponudil hišo v odkup raznim uglednim in premožnim Slovincem. Ker pa je hiša veliko poslopje, ki zahteva prevelike stroške za restavracijo in se obsejni prostori v hiši nikakor ne čredujejo v takšni meri, da bi bilo mogoče vsaj deloma kriti vzdrževalne stroške, sem bil prisiljen misliti čimprej na prodajo. Stroški, ki sem jih imel do sedaj pri popravilu poslopja, so itak dosegli skoraj svoto, ki sem jo potrežil za hišo. Pripomnim tudi, da posestva nisem prevzel od g. Oseta, marveč da sem ga neposredno odkupil od Ciril - Metodove družbe. Ob času, ko je bila razpisana prodaja Družbinega posestva, se je interesiralo mnogo kupcev za to posestvo, a resnega namena za kupčijo ni bilo opažati pri nobenem, ker se je vsakdo ustrašil ogromnih stroškov za popravila. Vzrok temu, da sem bil primoran hišo prodati, je dejstvo, da so Slovenci bojkotirali mojo trgovino ter druge zapreke. Cena, ki jo omenja dopisnik v svojem članku, ne odgovarja resnici, ker je današnja cena posestva v primeri s takratno valuto, ko sem jaz kupil hišo, še precej solidna. Omeniti moram, da sem kupil posestvo brez trgovine in inventarja (vozov, konj itd.), za gospodarstvo, ker sem to nabavil pozneje sam, sedaj pa sem s posestvom vred prodal tudi inventar. Trgovino in ves inventar sem kupil posebej in tudi sedaj pri prodaji so znašale premožne nad eno tretjino prodajne cene. Posestvo sem torej prodal ne iz dobičkarstva, marveč radi neznošnih razmer na Muti in ne da bi hotel oškodovati delokrog Slovincem ob naši narodni mejli. Prodajo pa opraviluje dejstvo, da sem posestvo večkrat ponujal raznim Slovincem, ki so mi pa na kratko odgovarjali, da nimajo denarja in da ne potrebujejo tako velikega poslopja. Kakor se moj prednik, g. Oset, ni mogel uživati v tukajšnje razmere ter je radi tega zapustil Muto, sem bil prisiljen storiti isto tudi jaz. Če kak Slovenec želi kupiti hišo, naj se javi, ker je še vedno čas za to. — Alojzij Moran.

VELIKA NESREČA NA MULJAVI. Posestnikov sin Josip Kutnar iz Muljave pri Višnji gori je prinesel v soboto 17. t. m. iz Višnje gore domov 7 kg smodnika ki bi ga rabil za razstreljavanje skalovja. Pri sedišu domov, je položil smodnik na mizo, na kateri je stal likalnik z žarečim ogliem. Iskra je padla v smodnik in nastala je strahovita eksplozija. V trenutku je bila hiša v polnem plamenu in je pogorela do tal. Škoda je ogromna in se ceni na več stotisoč kron. Pri eksploziji so bili težko poškodovani 23 letni Josip Kutnar, 17 letna sestra Marija in 11 letni brat Leopold. Vsi trije so dobili hude opekline po obrazu in životu in so bili prepelani v ljubljansko bolnico, vendar je malo upanja da okrevajo. Nesreča, ki je zadela Kutnarjevo rodbino, je vzbudila na Muljavi solžno sočutje.

— Rus Kronavečki izpuščen iz zapore. Državno pravništvo je izpustilo iz preiskovalnega zapore Rusa Safrana Kronavečka, ki je bil obdolžen, da je pri Sv. Križu nad Moriborom dne 15. oktobra p. l. spolno izrabil 10letno deklico, ker se je izkazalo, da je nedolžen.

— Čevlje kupite od domačih tovarov trdke Peter Kozina & Ko. z znanim »Peko«, ker so isti priznani na boljši in na cenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

Kultura.

— Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Člani moškega zbora naj pridejo danes, v torek, dne 20. t. m., ob četrti na 7. zanesljivo in polnoštevilno k važni pevski vali. Odbor.

— Gostovanje gospe Vesel-Pola. Gospa Vesel-Pola, odlična koloraturna operna pevka, gostuje v tukajšnjem opernem gledališču v torek, dne 20. t. m. in v četrtek, dne 22. t. m. V torek poje naslovno vlogo v operi »Lakme«, v četrtek pa vlogo Gilde v operi »Rigoletto«. »Lakme« se poje za red E. »Rigoletto« za red D. V naslovni vlogi opere »Rigoletto« nastopi 22. t. m. prvikrat novoangažirani bariton g. Balaban.

— Kopernikova slavnost v Varšavi. Danes praznuje Sloveštvo 450 obletnico znanega astronoma N. Kopernika, ki se je rodil 19. februarja 1473 leta v Thornu in je prvi učil, da je solnce fikсно središče, okrog katerega se sučejo ostali planeti in zemlja. Varšava je priredila včeraj svečano prazno obletnice velikega učnika. V predsedništvu pripravljalec odbora je bil kardinal Kakowski, maršal senata in parlamenta ministri predsednik in minister prosvete. Po svečani službi božji v prestolni cerkvi so odšli zastopniki znanstvenih krogov, državnih in cerkvenih oblasti pred Kopernikov spomenik, zvečer pa je bila svečana predstava v gledališču.

Sokolstvo.

Bratje! Preminul je brat dr. Ivan Tavčar, bivši starosta in ustanovni član ljubljanskega sokolskega društva, neutrudljivi, požrtvovalni sokolski in kulturni delavec, ki je posvetil vse svoje vzorno življenje in vse svoje duševno bogastvo delu za svoj narod.

Pozivljamo Sokolstvo — v prvi vrsti sokolska društva Ljubljane in okolice — da se udeležijo pograba prezasluznega brata korporativno v kroju. Zbirališče Sokolstva v četrtek, dne 22. februarja 1923 ob 3. uri popoldne na vrtu Narodnega doma.

Zdravo!

Starešinstvo JSS.

Telefonska in brzjoaona poročila

ST. MARGHERITSKE KONVENCIJE. — Rim, 19. februarja (Izv.) Kralj je včeraj podpisal v Sant Margheriti sklenjene, od parlamenta in senata odobrene konvencije glede izvršitve rapalske pogodbe.

VAŽNO POSREDOVANJE MALE ANTANTE V ORIENTSKEM VPRAŠANJU.

— Beograd, 19. svečana (Izv.) Iz Bukarešte javljajo: Rumunski zunanji minister Duca je neobičajno zadovoljen z uspehi konference s turškimi delegatom na lozanski konferenci, izmet pašo, ki je pokazal odkrito voljo za izmenjavo misli med Turško na eni strani in Rumunsko na drugi strani. Države male antante naj bi prevzele važno posredovalno vlogo za končno vzpostavitev miru na bližnjem Orientu.

MANIFEST RADIKALNE STRANKE.

— Beograd, 19. februarja (Izv.) Glavni akc. odbor radikalne stranke je na nočnejši seji sklenil izdati volilni manifest radikalne stranke v obliki brošure.

PROTIVECI NASTOPIJO V BEOGRADU.

— Beograd, 19. februarja (Izv.) Na zaupnem sestanku je bila v nedelo določena kandidatna lista Protivec neodvisne radikalne stranke. Lista je bila danes predložena sodišču v potrditev.

DEMOKRATSKI KANDIDATJE ZA ZAGREB.

— Zagreb, 19. februarja (Izv.) Definitivno je določena in sodišču predložena kandidatna demokratska lista demokratske stranke za mesto Zagreb. Za nosilca liste je določen Ljubo Vojnović, za prvi okraj Radoslav Modec, za drugi pa dr. Ivan Jurica.

ODHOD AVSTRILJSKEGA KANCELARJA V BEOGRAD.

— Dunaj, 19. februarja (Izv.) Avstrijski kancelar dr. Seipel odpotuje jutri v Beograd. Spremljajo ga zunanji minister dr. Grünberger, sekijski šef dr. Peter- legacijski svetnik dr. Wildner in več strokovnjakov. Dr. Seipel ostane v Beogradu samo dva dni.

NASLEDNIK DR. RASINA.

Kurz devizne politike ostane neizpremenjen.

— Praga, 19. februarja (Izv.) Takaj po smrti finančnega ministra dr. A. Rašina so se raznesle vesti o spremembi kurza devizne politike. Te vesti na merodajnem mestu kategorično demantirajo, naglašajoč, da so popolnoma izmišljene, ker bi taka sprememba znala usodepolno vplivati na državne finance. Začasno prevzame vodstvo finančnega ministrstva sekijski šef Vlasak, ki bo mogoče pozneje ta portfelj definitivno prevzel.

RESEN KONFLIKT MED POLJSKO IN LITAVSKO.

— Varšava, 19. februarja (Izv.) Spor radi razdelitve nevtralne cone pri Vilni zadobiva velik resen značaj. Litavci niso zasedli njim priznanega ozemlja, ker so tja vkorakale poljske čete, Litavci so organizirali napad, branijo železniško progo Grodno-Vilna. Na tej progii so koncentrirane številne čete. Artilerija je pričela delovati.

BOJ ZA MEMEL.

— Memel, 19. februarja (Wolf.) Francoske okupacijske čete so izpraznile Memel ter se vkrcale na francoske, v pristanišču stacionirane bojne ladje. Litavci so zasedli vojašnice.

BANKROT ITALIANSKE PAROPLOVNE DRUŽBE.

— Trst, 19. februarja (Izv.) Milanska paroplovna družba »Societa a velieri e vapore« je postala insolventna. Pasiva znašajo 4 milijone lir.

ANGLEŽI V PORENJU.

— Berlin, 19. februarja (Izv.) Večerni listi javljajo, da so Angleži odstopili kos v hrusko ozemlje segajočega porenjskega, od angleških čet zasedenega trikota. Francozom so odstopili progo Nuins-Dürren, ki jo prevzemo francoski železnikarji.

FRANCOSKA ZAPLEMA ALKOHOLA.

— Düsseldorf, 18. februarja (Izv.) Francoske vojaške oblasti so zaplenile državno skladišče alkohola, kjer je bilo shranjenih 200.000 litrov denaturiranega alkohola in 2500 l čistega alkohola.

PAPEZEVO DARILO NEMSKIM DIJAKOM.

— Monakovo, 19. februarja (Izv.) Papež je nemskim dijakom daroval 40.000 lir.

BOJI MED LITVO IN POLJSKO.

— Pariz, 18. febr. (Havas.) Litavski poslaništvo objavlja, da so poljske obmeje čete napadle kraj Crany. Ob litem bolju je bilo 10 mrtvih in 100 ranjenih. Litavska vlada je pri svetu Društva narodov zaprosila za intervencijo. Na oficijelnem mestu o tem napadu se nič ni znanega.

RADICEVCI V BOSNI.

— Sarajevo, 19. februarja (Izvirno.) Radičevci vrše v Bosni in Hercegovini zelo živahno, a tajno agitacijo. Njih kandidatna lista do danes še ni znana. Radičevci so imeli zadnje dneve več volilnih shodov. Za sarajevski volilni okraj namerava nastopiti kot nosilec Radičevske liste dr. Maček iz Zagreba, ki je imel te dni več zaupnih sestankov v Sarajevu. Sarajevska javnost je splošno prepričana, da Radičevci v Bosni in Hercegovini ne dobe niti enega kandidata, razen mogoče v tuzlanskem volilnem okrožju.

PET MILIJONOV LIR ZA REKO.

— Rim, 18. februarja (Izv.) Finančni minister De Stefani je poslal italijanskemu poslaniku Castelliju na Reko pismo, s katerim ga obvešča, da je nakazal provizorični reški vladi en milijon lir za potrebe državne in občinske uprave ter dva milijona lir za neodložljiva javna dela; slednji znesek se izplača v štirih mesečnih obrokih. Nadaljnja dva milijona sta določena za operacije zemljiškega in trgovskega kredita.

RAZNE VELIKE KATASTROFE.

— Eprenay, 18. febr. (Havas.) Brzovlak Pariz — Strassbourg je pri postaji Eprenay trčil ob tovorni vlak. Deset oseb mrtvih, 30 težko ranjenih.

— Newyork, 18. febr. (Reuter.) Umor belnica, v kateri je bilo 7000 umorilnih, je zgorela. Požar je zahteval žrtve. Zgorelo je 22 umorilnih in 3 sestre.

40 VLAKOV PREMOMA NA DAN.

— Berlin, 18. februarja (Izv.) S francoske strani se naglašja, da bo mogel general Payot, ki vodi transportno službo na okupiranem ozemlju odšel vsak dan odpostati v Francijo 40 vlakov premoga, to je 600.000 ton na mesec, kar znači komaj tretjino prejšnje dajatve Franciji in Belgiji z nemške strani. Sedaj se pošilja v Francijo na dan 6 ali 8 vlakov premoga.

MADŽARSKE OBOJŽNICE. — PROTEST POINCAREJA.

— Beograd, 19. februarja (Izv.) Po poročilih iz Pečuja je državni pravdnik dvignil obožnico radi veleizjave proti vsem bivšim uradnikom ki so za časa jugoslovanske okupacije vršili službo v prilog Jugoslavije. Obtožen je bivši župan Bela Linder in 47 ostalih uradnikov.

— Beograd, 19. februarja (Izv.) Madžarsko državno pravdnštvo je vodilo proces proti grofu Karolyu radi veleizjave. Grof Karoly je bil med drugim obtožen, da je bil tekom vojne 1914 do 1918 v službi za vezniški držav. Francoski ministri predsednik Poincaré pa je vložil oster protest proti tej obtožbi. Protest ugotavlja da je obtožba v smislu točke 67. trianonske pogodbe popolnoma neutemeljena.

AMERIKA TERJA.

— Pariz, 18. februarja (Izv.) Senat v Washingtonu je sprejel načrt za konsolidacijo angleškega dolga s 70 glasovi proti 13. La Follette je napadal Anglijo in Francijo, da zasledujejo imperialistično politiko. Mac Cormick je izjavil, da senat mora sprejeti predvnet angleškega dolga, da bodo imele Zedinjene države tako v svojih rokah orožje za izterjanje dolgov petih milijard dolarjev od družih evropskih dolžnikov. Senator Borah je izjavjal, da ureditev angleške zadeve ne bo nič koristila stabilizaciji gospodarskega življenja Evrope in sicer zbog hruske okupacije.

PODPIS ORIENTSKE MIROVNE POGODBE.

— Carigrad, 18. februarja (Havas.) Po poročilih listov je izmet paša predložil zavezniškim komisarjem noto, po kateri se predlaga, da se zopet sestane orientska konferenca. Kraj in čas nista določena. Na konferenci se ima končno podpisati mirovna pogodba.

SESTANEK POINCAREJA Z BONAR LAWOM.

— Pariz, 18. februarja (Izv.) »Chicago Tribune« javlja, da bo v kratkem sestanek Poincaréja z Bonar Lawom v Boulogne sur la mere ali v kakem drugem kraju. Na tem sestanku se ima razpravljati vprašanje sporazumne angleško-francoske politike napram Nemčiji.

ATENTAT NA DR. TRUMBICA.

— Split, 18. februarja (Izv.) Policija je danes aretirala Ivana Murdadića, ki je namerava izvršiti atentat na dr. Trumbića. Pri njem niso našli nobenega orožja. Aretiraneec je na policiji izjavil, da je pristaš hrvatskega bloka.

Društvene vesti.

— Društvo državnih uslužbencev za Slovenijo v Ljubljani. Novoizvoljeni predsednik Ivan Nučič je prevzel vodstvo zgoraj imenovanega društva. Le-ta prosi cenj, g. člane vse imenovanemu društvu pripadajoče zadeve naslavljati v Marmontovo ulico št. 18. — Nučič Ivan, t. č. predsednik.

— Jug. napr. akad. društvo »Adran«. VII. redni občni zbor se vrši v četrtek dne 1. marca. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu: 1.) Sprememba pravil. (razveden razglas v društvem tainštvu). 2.) Odboritev novoizdelanega poslovnika. Udeležba obvezna, zlasti ker zahteva omenjena predloga kvalificirano večino. Vredno vabimo vse gg. starešine, da se polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

Darila.

— Darila. Uprava našega lista je prejela za: Ciril-Metodove družbe, v počaščenje spomina svojega brata daruje Milka Din 5000; gg. Mira in Josip Costaperarja darujeta v počaščenje spomina p. k. g. Ivana Mankoča, veletrgovca v Trstu Din 50. Skupno Din 5050. »Društvo slepih«. V počaščenje spomina pokojn. g. Iv. Mankoča daruje rodbina Palovec Din 150. Srčno hvala!

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMŠEK.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

„Slovenska Matica“ naznanja žalostno vest, da je danes umrl njen bivši predsednik, dolgoletni odbornik, pravni zaslužnik in sotrudnik, gospod

dr. Ivan Tavčar

Zasluznemu kulturnemu delavcu in velikemu pisatelju bodi ohranjen trajen in hvaležen spomin.

V LJUBLJANI, dne 19. februarja 1923.

Iščem stanovanje v okolici Ljubljane

z več sobami, eventualno vzamem hišo v najem za malo družino. Ponudbe pod „Dobra nagrada F. K. 1822“ na upravo Slovenskega Naroda.

1822

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukanke, gumbe, čipke, vezeno, sprehajalne palice, kravate, srajce, čevljarske in krojaške potreščine.

Najnižje cene.

Postrežba točna.

Zahvala.

Povodom bridke izgube našega edinega sinčka in brata

Frana Jelen

izrekamo tem potom najpričnejšo zahvalo vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti. Tudi za poklonitev venca najlepša hvala!

Žalujoci ostali.

Globoko ginjen naznanja odbor odvetniške zbornice za Slovenijo, da je njen veleugledni in prezaslužni član, gospod

dr. Ivan Tavčar star.

danes izdihnil svojo veliko in blago dušo.

Naša zbornica je bila vedno ponosna, da je blagopokojnega znamenitega moža štela med svoje člane, in mu tudi za vedno ohrani časten in zvest spomin.

P. n. tovariši se polnoštevilno vdeležte pogreba, ki se izvrši dne 22. t. m. ob 4. popoldne izpred mestnega magistrata.

V Ljubljani, dne 19. februarja 1923.

Posebna naznanila se ne bodo izdala!

Zapustil nas je — previden s tolažili sv. vere — dne 19. februarja ob 1. popoldne naš prečrugi, nenadomestljivi soprog, oče, brat, stric in tast

dr. Ivan Tavčar.

Pogreb se bo vršil v četrtek, dne 22. februarja ob 4. popoldne iz mestnega magistrata na Visoko, kjer se položi truplo v rodbinsko grobnico.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v farni cerkvi v Poljanah in v stolnici sv. Nikolaja v Ljubljani.

Prosimo tihega sožalja!

V Ljubljani, dne 19. februarja 1923.

Franja dr. Tavčarjeva

soproga.

Dr. Ivan Tavčar

odvetnik

Fran Tavčar

inženir

Ante Tavčar

prokurist

Igor Tavčar

can. med.

sinovi.

Pipa Arko roj. Tavčar

hči.

Katarina Tomažin roj. Tavčar

posestnica

sestra.

Vladimir Arko

veleindustrijalec

zet.

Vsi ostali sorodniki.

KORANIT

je vendar najboljša streha in najcenejša. Je pravi zjamčeno pristni asbest-skrilj in ne rabi nikdar popravila.

Ponudbe in proračune pošljite:

Fran Močvar, Zirovnica (Moste) Gorenjsko.

POSLOVNE KNJIGE

kupite najceneje pri trditi

„LINEA“

tovarniška zaloga ALFONZ ŠKOP, Ljubljana
Gospodarska cesta 10 (nasproti protestantovske cerkve)
Specijalna naročila raznih journalsov itd. dobavim v najkrajšem času

ZA TRGOVCE ZNATEN POPUST

Naznanilo

O novoustanovljeni tovarni kandičov.

Cenjene gg. trgovce vlijudno obveščamo, da smo ustanovili v Ljubljani, Gradišče št. 17 in Rimska cesta št. 6, tovarno kandičov pod imenom

MANA d. z o. z.

Zagotavljamo cenjene odjemalce najsohlajše postrežbe, ter se priporočamo za cenjena naročila

z volespoštovanjem

Mana

tovarna kandičov in mlen'soli in dišav družba z o. z. v Ljubljani.

Premnul je danes naš častni meščan, dolgoletni občinski svetovalec in prezaslužni mestni župan, gospod

dr. Ivan Tavčar

slovenski pisatelj, bivši kranjski deželni poslanec in odbornik, ljubljanski državni poslanec v dunajskem parlamentu, poverjenik v naši prvi narodni vladi in kesne o zastopnik mesta Ljubljane v narodnem predstavištvu, predsednik raznih naših kulturnih in gospodarskih institucij, imetelj reda sv. Save II. stopnje, častni občan več občin, častni član raznih narodnih korporacij itd., itd.

Krsta, ob kateri žaluje vsa Ljubljana, bo v četrtek, dne 22. februarja položena javno na svečan mrtvaški oder v vestibulu magistratnega poslopja in od ondod bo ob 4. popoldne mrtvaški sprevod.

Odšel je izmed nas mož, kateremu ohraniti mesto Ljubljana in ves narod trajen in nevenljiv spomin.

V LJUBLJANI, dne 19. februarja 1923.

Mestna občina ljubljanska.

Upravni svet „Narodne tiskarne“ javlja

tužno vest, da je preminul dolgoletni predsednik zavoda, gospod

dr. Ivan Tavčar

v ponedeljek, dne 19. februarja ob eni popoldne.

Slava njegovemu spominu!

V Ljubljani, dne 19. februarja 1923.

Upravni svet „Narodne tiskarne“.

Upravni svet „Ljubljanske kreditne banke“ sporoča tužno vest, da je soustanovitelj, dolgoletni upravni svetnik in večletni zaslužni predsednik, gospod

dr. Ivan Tavčar

danes ob eni popoldne preminul.

Slava spominu velikega moža!

V Ljubljani, dne 19. februarja 1923.

Upravni svet „Ljubljanske kreditne banke“.